

ΟΙ ΑΕΤΟΙ ΜΑΣ

Λες και μοιάζουν με γεράκια που περιμένουν την ώρα που θα χυμίζουν να σπαράξουν το θήραμά τους, τόν έχθρο. Κι' είναι τώρα αυτός ο συμμορισμός. Τα γεράκια είναι τ' αεροπλάνα μας, τα «ει δερνία πουλιά» όπως τα ονομάζουν οι φαντάροι μας.

Εκεί που ο κατασπλιός δεν το περιμένει νάσου και χυμάει έκδικητικό το σιδερένιο πουλί με την αείτσια καρδιά.

Ταμπουρομένοι οι συμμοριτες σ' απόκρυμνα βράχια δεν περιμένουν δια θα τους βροθν. "Ενα βόλ-πλανέ, ένα επιδέξιο λού-πικ και ο γενναίος αεροπόρος αρχίζει να του στέλνουν τα «μπουκέτα». Δεν σκιάζεται το συμμοριστικό πολυβόλο. Αψηφάει τα βόλια γιατί φυλαχτάρι έχει την εύχη του εθνους που τον παραστέκει. "Εται βρόθησαν πάνω στο Γράμμο βοηθώντας τους ηρωικούς φαντάρους μας στο μεγαλειώδη αγώνα τους.

Αδελφωμένοι ο πεζός με τον αεροπόρο στον ίδιο αγώνα δίνουν το αίμα τους. Γειά σας αδέρφια! χαιρετούν με τα δίκουα από κάτω οι φαντάροι.

Το αεροπλάνο περνάει μ' ένα χαρούμενο βοητό πάνω απ' τα κεφάλια τους και κόνοντας δύο τρεί; θεαματικές επιδείξεις τους ανταποδίδει το χαιρετισμό. "Εκείνη την ώρα είναι το ειρηνικό χελιδό ι. Να δ-μωσ. Δεν άργει να γίνει αείτος. "Ενα μακροβότι και τόν Σπιτφάιρ πολυβ-λει τόν έχθρο.

Πολλά αξία λόγου πράγ-ματα κάνει η αεροπορία μας. "Ενα στιγμιότυπο ά-

πό το Γράμμο: "Ενας π-λότος άφηγείται σχετικά με δικαιολογημένο θριαμ-βευτικό ύφος: —"Εκανα ύποστήριξη πεζών χωρίς... πυρά! Είχα ρίξει τις ρου-κέτες κι' είχα άδειάσει πρό πολλού τις ταινίες τών μυδραλλίων. Μά οι πεζοί ήταν άκόμη κάπου σα-λωμένοι. Τότε πήρα την άπόφασι να... να τρελλά-νω τους συμμοριτες που πρόσεξα καλά πως σε κά-θε πέρασμά μου ξυστά ά-πό τα κεφάλια τους έπε-φταν άκίνητοι μπρούμυτα

κι' έδιναν καιρό στους δι-κούς μας να τους πλησά-ζουν με γοργά «άλματα». Καί άρχισα να πετώ και να ξαναπετώ πάνω από τα κεφάλια τους έως ότου γάντζωσαν στο ύψωμα οι πεζοί»

Τόν πλότο αυτόν η Δι-οίκησης του Τάγματος πρό-τεινε για ήθικη άμοιβή. Με το τέχνασμα του αυτού ο Στρατός συνέλαβε πολ-λούς αιχμαλώτους.

Πάλι είναι γνωστό το μεγάλο κατορθωμα του "Ικάρου μας Β. Διδασκά-

«Ο Διοικητής του Α' Σ. Σ. Αντιστρατήγος Θ. Τσα-καλώτος άπηύθινε προς τα πληρώματα της Πολε-μικής Β. Αεροπορίας την κάτωθι έμπνευμένη δια-ταγήν δια την συμβολήν τους εις τόν αντισυμμορια-κόν αγώνα:

«Υπέροχοι Ικάρου συμ-πολεμιστάι. Δεν υπάρχουν λόγοι δια να σάς έκφρά-σω την εύγνωμοσύνην και τας εύχαριστίας μου, διότι από 18 ήμερών και έντεθ-θεν έξησφαλίσατε τόν ισ-ρόν μαραθώνιον τών μο-νάδων. Κατά την χθεσι-νήν δε σκληράν μάχην τών έθνικών τμημάτων της 9ης και 10ης μεραρ-χιών προς έκδώξιν τών συμμοριστών εκ τών τελε-ταίων χρυσοφγέτων των του Γράμμου, τα όποια ύπεστήριξαν με λύσαν, άντιλαμβανόμενοι το τέ-λος των, η ύποστήριξις της αεροπορίας ύπήξεν ιδεώ-δη. Οι γενναίοι αεροπό-ροι μας, άντιλομβινόμε-νοι και αυτοί ότι η κατά-ληψις τών ύψωμάτων Κιά-φας - Κίρσης θα σημάνη

το τέλος του συμμορι-μοσ, έρρίπτοντο με φανα-τισμόν και αυτοθυσίαν ά-νευ προηγουμένου εις τόν αγώνα των. Ο ηρωικός άνθυποσηναγός Διδασκά-λου έδωσε χθές την ζωήν του, έμφορούμενος από την ως άνω ιδέαν.

«Ο Αθανασιάδης έπε-σεν εις τόν Κλέφτην, ο Διδασκάλου εις τόν Γράμ-μον. Καί οι δύο με την αυτοθυσίαν των μάς έτό-νισαν ότι δεν είναι ώρα να τους κλαύσωμεν, άλλ' εις τόν νικηφόρον Θεόν μας να προσφέρωμεν σπον-δάς με δλους του; αγαπη-τούς Ικάρους, δια την ύ-πέροχον ύποστήριξιν την όποιαν παρέχουν εις τας μονάδας του Σώματος.

»Απευθύνα όχι συγα-ρητήρια μόνον, άλλά θερ-μιάς εύχαριστίας εις του; γενναίους αεροπόρους μας και είμαι βέβαιος ότι εις την τελευταίαν αυτήν φά-σιν της συντριβής του συμ-μορισμού θα συνεχίσουν τόν αγώνα των με τόν ί-διον φανατισμόν, δια να τελειώσωμεν όριστικώς».

λου που έπεσε πάνω στο πολυβόλειο των κατα-πλιάδων γεμάτος βόμβες "Η δόξα τόν πήρε στα φτερά της. Μαζύ με το αέρινο σπύτι του πήγε στην Αθανασία.

"Ενας άλλος βαρειά τραυματισμένος έλεγε: «Αν πεθάνω θέλω να ξαναγεννηθώ αεροπόρος!» "Ο ήρωος παραμιλούσε στον πυρετό του! "Ω μεγάλες ψυχές! Αντάξια αδέρφια μας! Δόσατε αλήθεια πά-ρα πολλά σε τοίτον τόν αγώνα. Σπιτφάιρ, "Οστερ βροίσκονται οε συναγερομό πάντα έτοιμοι να τρέξουν στον αγώνα. Στη βάση τους, προοιμένον το σύν-θημα, την ώρα. Αυτή εί-ναι η χαρά τους! Να πε-τάξουν και να συντρίψουν τους συμμοριτες! Να πά-ρουν στα φτερά τους τη Νίκη και να τη φέρουν στη γαλανή πατρίδα μας με γρήγορα.

Μά οι αιθέρες φέρουν το μήνυμα την λαχή. Σάν αείτοι! Ναί! Σάν αείτος περήφανος, πάντοτε δοξα-σμένος ο νικητής!

Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Λαοί της οικου-μένης εις την γω-νίαν αυτήν της γής, την Έλλά-δα μάχεται ένας λαός για τόν πο-λιτισμόν και τα παιδια του πέφ-τουν στην μάχη πολεμώντας την βαρβαρότητα, τη βία και τόν έγ-κλημα (1)

Το γαλάζιο Τάγμα

"Ένας στρατιώτης κομμουνιστής μεταφέρεται στη Μακρόνησο. Τοποθετείται στο 1^ο Τάγμα Σκαπανέων. στο τάγμα για το όποιον ό... μακάριον το κλεισίματι «Ρίξτε» είχε διαρρήξει να λιάνι του Παρίσι με μόλις πατήρι το κολι του στο Τάγμα να βρει κόλαση 'Αντίθετα όμως βρήκε όλες τις ά- νήσεις κι' άγκυλιστήκε ά.κ' τή μεγαλύτερη στοργή. Άλλοιώς; τή περιμενε κι' άλλοιώς; τή βρήκε. Κουβέντισα με συναίλιφους του πρώην συμμοριτες, άκουσε κολλήες στο Τά- γμα για τις άγριότητες των συμμοριτών. Άρ- χισε να κέρφη σε συλλογή, άρξισαν να τον άφρονου ει πρώτες άμφιβολίες.

18-Τό κεφάλι του κεί να σπάση. Τά μά- τια γουφλώνουν και τρομάζουν βλέποντας τό κεφαλήν του. "Όποτε μέχρι σήμερα ήμουν ένας κοινός κι- έλασχυντος ποδοστής; σκέπτεται. Κι' άμέσως μόνος του δίνει την άπάντησι στην ερώτηση αυτή της συναδέλφου, του. "Ναι, ήμουν χωρίς να τό ήξερα, χωρίς να τί νοιόδη. Νόμιζα ότι έκανα κάτι καλό. Μιλούσα με τή καλύτερα λόγια για όλα τ' άπορρήματα της κοινωνίας για όλους τους κουρελιδες στην ψυχή και στην εμφάνιση. Συνηγορούσα χωρίς να τό θέλω για την παράδοση της Μακεδονίας μας στους σλαυοβουλγάρους. Είχα ξεχάσει τέ- λος ότι ήμουν ΕΛΛΗΝΑΣ. Πού πήγε ή ιστορία της Πατρίδας μου; τί έγιναν τή χρυσοσέλιδα των άθλων των προγόνων μου; Πού είναι ό Μιλτιάδης, ό Θερμοπυλές, ό Λεωνίδας; Είχαν σβήσει όλο αυτά άκ' τό μυαλό μου. Πά-πά κα- τάντια! Μά όχι, είμαι πάλι, ξανά ΕΛΛΗΝΑΣ.

16-Τό κρεί τοφ φάνεζαν' ότι ο Λοχαγός του τον ζητούσε στο γραφείο. Απτή τή φορά δέν τοφ μακρομέντε και τόσο. "Άς πά, σκέφθηκε, άν δέν άκούσα τίποτα καλό, δέν θ' άκούσα και κακό. Στο γραφείο μαζί με τό Λοχαγό, βρισκόταν κι' ένας άλλος στρατιώτης. Κάθισε κοντά τους. «Σήμερα εί κάλεσα, τοφ είλα ο Λοχαγός για να συζητήσης με τό συνάδελφού σου. Φαν- τάζομαι ότι θα σε άφελήση πολύ αυτή ή συ- ζήτηση. "Εγώ συνάδελφε είμαι σλαυοκομιδόνος. Δέν έχω να σοφ κα τίποτ' άλλο. Εκτός από τό ότι στο διάστημα της Βουλγαρικής κατοχής εγώ ή- μουν άπεσθύνος της Όστράνα στο χωριό μου και συγχρόνως άπεσθύνος του κομμουνιστικού κόρ- ματος. Ήρα καλά συνάδελφε, κι' έαρξτε να τό ήξερα; κι' έσύ, ότι ο παρρόντος Τίμας, άνώτα- το στέλεχος του Κ.Κ.Ε. άκουλαίσθηκε άκ' τοφ; γερμανούς; τό ή μετ' άπό είσιγηση της φασιστικής Βουλγαρικής προεβίας. Σχίζτησαν άκόμη πολύ. Για όλα τή εγκλήματα των Βουλ- γάρων.

19-Πέρασε μία νύχτα δια σκέψης και τό- φως. Ντρακόταν για τον προηγουμένο ίαυτό του. Απτός αυτός, να καταντήση ίατος. "Ετσι τέλος ήθελε ή ατή να τον λυτρώση άκ' την άγνοια. Με σταθρό βήμα προχωρεί προς τό γραφείο 'Εθνικής και 'Πόθικης 'Αγωγής του Λόγου του. Τό κρεσθόλο του είναι άλλω- μένο "Έξα πάρη χαρομένη όψη. Οι συνάδελ- φοί του στέκουν και τον κυττάζουν περίεργα. "Μεσο αυτός ήταν πάντα μακροπόσυνος πώς ήναυ έτσι; Στο Γραφείο μπαίνει σάν άνδρας δικός. "Εσ' ήθελα να κάνω δήλωση. "Ε. τώρα πιά Κάθισε κι' έξερολογήθηκε. "Ε. τώρα πιά δέν είναι σάν πρώτα. Οδωσιστικά και τυκικά ζαναγύρισε στην 'Ελλάδα. Πόσο ζαλασφαμένο νοιόδη τό είναι του. Πόσο λαμπκορισμένη ή σκέψη του. Τό κεφάλι τώρη ψηλά και κυττά- ζει θαρρατά τοφ συνάδελφους του.

17-Βγήκε άλλωμένος άκ' τό γραφείο, "Άρ- χισε να γυρίζη μέσ' τό μυαλό του όλα αυτά που άκουσε άκ' τό βουλγαροφραμένο. Έπίσης είχε άκούσει κι' άκ' άλλους σλαυοκομιδόνες ότι τ' άδέρφια τους που ήσαν στη φασιστική όζρά- να σήμερα είχαν πάρα τή βουιά και άγωνίζον- ταν άνακαλά με τό Μόρο. "Ε, δέ μερεσι να είναι ψήματα αυτά, εί- ναι άλήθινες. Κι' έγώ ο βλάσας έξακολουθώ να είμαι κομμουνιστής. "Η άλλωγα σημαίνει συγκέντρωση Τό Τάγ- μα πορτάσεται, μεροστά στο ήθος των κε- σόντων. "Ο κακιά; άρχίζει με τρεμμένη άκ' τή συγκίνηση φωνή την έκαυησάουνη δήση για τον τελευταίο ήρωα του Τάγματος που έ- κπεσε κολεμμένος τοφ; σλαυοκομμουνιστής. Και έκείνους που και στη Βουλγαρική κατοχή έσφα- ζαν τοφ; "Έλληνες κι' άκόμη έξακολουθούν να τους σφάζουν. Κι' ό ήρωας αυτός φοίτησε στο άκαρομάλλιο 3ο Τάγμα Σκαπανέων. "Αιωνία σου ή μνήμη άλέχαστε ήρωα συνά- δελφε.

20-Τό ήθρον όμως έλο ότι ήναυ ξανά 'Ελ- ληνόπουλο; 'Ασφα'ός όχι. Μά κι' έκτός άκ' αυτό έχω κερθουν σάν έθνικιστής τώρα πιά να κή έκείνα που πιστεύω και στοφ; άλλους δια- φορετιστές τους. Πάίνου χαρτί και μολύβι και νάθετα να γράψη. Θέλει να κή στοφ; συνάδελφους του τί ήταν έκείνο που τον έκανε να κήψη να είναι κομμουνιστής; Γιατί μοσι τοφ; σλαύους, γιατί θέλει να τους πολεμήση. Κι' άρχίζει άκ' την όρχή ο ζα- ναρσφισμένος, πιά, έμπελε στο ίαμ, πώς ά- γασιστική, γιατί άγασιστική, πώς; τή κατάρ- φαν σιγά σιγά οι έμπελοδοι να τοφ βγάλουν μέσα άκ' την ψυχή του κάθε τί ποΰχη σέση με την 'Ελλάδα και πώς; ζαναγύρισε στην άγ- καλιά της. Σε συγκέντρωση του Τάγματος διόβισε την όραλία του. "Ω, πόσο μεγάλο νοιόδη τώρα τον ίαυτό του!

ΟΙ ΣΛΑΥΟΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΑΙ ΣΤΟ ΣΟΥΛΙ

ΤΟΥ ΑΝΤΥΧΟΥ κ. Ι. ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ

Ποιητής τρανός θά ἤθελα
νά εἶμαι γιὰ νά συμπυκνώσω
σέ λίγους μόνο στίχους ὅσα
συγκλονιστικά αἰσθήματα
μοῦ προξενεῖ στήν καρδιά ἡ
παρουσία τῶν κομμουνιστῶν
πάνω στό Σούλι.

Δέν εἶμαι ὁμως ποιητής κι'
εἶσι ὁ πόνος μου ὁ ἔθνικός
πρέπει νά ξεσπάσῃ ἀτόφιος,
πρωτόγονος, προτοῦ μέ πνί-
ξει ἡ ἀγρία πλημμύρα του
πού φουσκώνει τά στήθη
μου τήν Πατρίδα μας βλέπω
πού ἀγωνίζεται σκληρά καί
νοιώθω τήν ἀνάγκη νά τῆς
φονάξω μέ ὅλη μου τή δύ-
ναμη :

«Κράτα σφιχτά στό χέρι
τό τυραννοκτόνο σπαθί σου,
Ἄθανατη Ἑλλάδα, καί ξε-
καθάριζε τό ἁγιασμένο ἔδα-
φος ἀπό τοὺς προδότες».

Μά φαίνεται πὼς εἶναι δο-
σμένα ὅλα ἀπό τόν Ὑψιστό
Θεό, αὐτά πού γίνονται στό
ἀνθρώπινο γένος καί μόνο
Αὐτός γνωρίζει : «Γιατί νά
δοκιμάζεται τόσο πικρά ὁ
τόπος μας ;»

Ὅμως τό πιστεῖω ἀδίστα-
χα πὼς θάρθη καί ἡ μέρα,
πού ὅλοι μας γονατιστοί θά
προσκυνησοῦμε τόν Πανά-
γαθο γι' αὐτές μας τίς δοκι-
μασίες, καί μέ δάκρυα εὐ-
γνωμοσύνης θά δοξάσοῦμε
τό ὄνομά Του !

Πὼς εἶναι ἡ Ἑλλάδα μας
καί σήμερα ἐντολοδόχος ἐ-
κλεκτή τῆς Θεῆας Πρόνοιας
εἶναι ὀλοφάνερο, ἀφοῦ μα-
ζεύτηκαν καί τήν χτυποῦν
ἀλύπητα, φανατικά, τοῦ κό-
σμου ὅλου οἱ αἱματοβαμμέ-
νοι τύραννοι καί οἱ δοῦλοι
τους, καί ὅσοι δειλοί φο-
βούνται τοὺς τυράννους !

Μά εἶναι ὀλοφάνερο καί
ἀπό τοὺς ἱστορικούς βομούς,
πού ἡ Θεῖα Πρόνοια ἐδιά-
λεξε γιὰ τῆ σύγχρονη ἑλλη-
νική θυσία στή δική της καί
στήν παγκόσμια λευτεριά. Καί
ἀνάμεσα στοὺς ἔθνικούς αὐ-
τοὺς βομούς εἶναι τό Σούλι,
μέ τὰ ἱερά τῶν βράχια. Δια-
κόσια χρόνια εἶχε μείνει ἐ-
λεύθερο καί σεβαστό ἀπό
τήν πανίσχυρη ὀθωμανική
αὐτοκρατορία, ἐνὸς τό Γένος
μας ὀλόκληρο ἦταν σκλαβο-
μένο. Καί τῆς Λευτεριά του
τό Σούλι τήν χρωστοῦσε
στόν ἀδάμαστο ἡρωισμό τῶν
παιδῶν του.

Οἱ ἄγῶνες του μέ τόν αἰ-
μοβόρο Ἀλῆ Πασᾶ μένουν
νημμεῖο ἀθάνατο τῆς Ἰστο-

ρίας μας. Δοноὺν καί θά
δοноὺν τήν ἑλληνική ψυχή
καί θά τῆς δείχνουν τόν τρα-
χὺ δρόμο τῆς θυσίας γιὰ τὰ
μεγάλα ἰδανικά : τῆς Λευτε-

λους τοῦ Ἐμβέρ Χότζα, τοῦ
Τίτο, τοῦ Δημητρώφ.

Νά σώσῃ τίς Ἑλληνίδες
ἀπὸ τήν ἀτιμία.

Νά σώσῃ τὰ Ἑλληνόπου-

σι, νά βρίσκονται σήμερα,
πάνω στόν ἔθνικό μας βομό
πού λέγεται Σούλι, οἱ προ-
δότες τῆς Ἑλλάδος ; Δέν τό
πιστεῖω τοῦτο. Πιστεῖω, ἀν-
τίθετα, πὼς εἶναι θέλημα
τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, μέ σκο-
πὸ ὠρισμένο.

Ἡ σκληρή αὐτὴ δοκιμασία
μας εἶναι συμβολική, ὅπως
σύμβολο μένει ἀιώνιο τῆς
θυσίας γιὰ τήν Πίστη καί
τήν Πατρίδα τό ἀθάνατο
Σούλι.

Οἱ ἑλληνοφῶνοι προδότες
πού μέ τὰ πόδια καί τήν ἀ-
νάσα τους μολύνουν τὰ Σου-
λιώτικα βράχια καί τὸν ἀέρα
εἶναι ἀντίχριστοι καί ἄθεοι
καί αἰμοὶ ἐφιάλτες πούλη-
μένοι στοὺς Σλαῦους, σύμ-
μαχοι, φίλοι καί δοῦλοι τῶν
συμπατριωτῶν τοῦ Ἀλῆ Πα-
σᾶ, ὄργανα τυφλά, τρομο-
κρατημένα καί ἀσυνείδητα
τῶν φανατισμένων ἐχθρῶν
τῆς Λευτεριάς.

Ἐκεῖ πάνω στό Σούλι, τοὺς
ὀδήγησε ἡ Θεῖα Πρόνοια, γιὰ
νά χτυπηθοῦν ἀπὸ τόν Ἑ-
θνικό μας στρατό, μέ τόν ἴ-
διο τρόπο πού χτυπήθηκαν
οἱ τουρκαρβανίτες τοῦ Ἀλῆ
πασᾶ, ἐχθροὶ καί τοῦτοι, ὁ-
πως ἐκεῖνοι, τῆς Πίστεως
καί τῆς Πατρίδος. Τοὺς ὀδή-
γησε πάνω στό Σούλι, γιὰ
νά λάμψουν ἄλλη μιὰ φορά
οἱ ὀλόχρυσες σελίδες τῆς Ἰ-
στορίας μας, μέ τοὺς και-
νούργιους Σουλιώτικους ἄ-
γῶνες.

Καί αἴριο, ἅμα οἱ αἱματο-
βαμμένοι τύραννοι καί οἱ
δοῦλοι τους οἱ Ἑλληνοφῶ-
νοι προδότες θά πέσουν ὀ-
πως ἔπεσε ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ὁ
Χίτλερ, ὁ Μουσολίνι, νά ξα-
νάρχωνται οἱ πολιτισμένοι
ἀνθρώποι τῆς Οἰκουμένης
νά προσκυνοῦν τὰ ἱερά βρά-
χια του, βομό τῆς Ἑθνικῆς
Θυσίας καί σύμβολο ἀθάνα-
το παλαιῶν καί νέων ἀγῶ-
νων τῆς Ἑλλάδος γιὰ τῆ
Λευτεριά.

I. A. ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Η ΥΓΡΗ ΦΩΤΙΑ

Κοντάρια, ὄπλα, πετρόβολα, κριάρια, σκορπιοί, σφεντόνες
μεριάστε ὁρμή τοῦ πέλεκα, τοῦ δοξαριοῦ ριχτιά,
τῆς γῆς οἱ στρίγγλιες τρέμουνε καί τοῦ νεροῦ οἱ γοργόνες
τῆ μαγική φωτιά.

Μιά σκόλα ἀπὸ τὴν ἀβύσσο, μιὰ φούρια ἀπὸ τὸν ἄδη,
κατοῦνες, κάστρα, κάτεργα, τὰ καταλεῖ ἡ ζητιά,
ζήταυροι, σμήνητες, ὄχνητες, ὅλα τ' ἀγρίμα ὀμάδι,
νάτην ἡ ὕγρη φωτιά !

Καί τοῦ μεγάλου βασιλιά, χάρισμα πὸ μεγάλο,
οἱ μιὰ γοργή κι' ἀπὸ σιωπῆ καί ἀπὸ ἀστραλή ματιά,
μέ τὸνα χέρι του ἀψήσε τὴν Πόλη καί μέ τ' ἄλλο
τῆ μυστική φωτιά.

Καί τῆς στεριάς ἀρματολῆ καί τοῦ πελάου κουρσάρα,
κι' ἀπὸ τοὺς κάβρους τοῦ Μωριά πέρα ὡς τὴν Ἑσφραιά,
μέσ στή νυχτιά ἀστραποκαμὸς, μέσα στή μέρα ἀντάρα,
τοῦ Γένους ἡ φωτιά !

Κοντάρια, ὄπλα, πετρόβολα, κριάρια, σκορπιοί σφεντόνες
τοῦ τοσκουριοῦ κοπάνισμα, τοῦ δοξαριοῦ σαϊτιά,
σκουριάζουν τ' ἄρματα, οἱ πόλεμοι ἀλλάζουν, οἱ αἰῶνες
πάνε, μά νά ἡ φωτιά !

Χαρά ο' ἑσᾶς, Ἑλλαδικοί, δόξα ο' ἑσᾶς, Πολίτες,
δράκοι καί δρακοντοπούλα, ρομέικη λεβεντιά,
σᾶς ἔφασ, Βούλγαροι, Ἀραβὶοι καί Ροῦσοι καί Ἀραβίτες
ἡ ἑλληνική φωτιά !

[Ἀπὸ τῆ φλογέρα τοῦ Βασιλιά]

ριάς, τῆς Τιμῆς, τῆς Θρη-
σκείας.

Τὸ ἴδιο καί σήμερα, πού ὁ
γενναῖος στρατός μας χύνει
σπάταλο τό τίμο αἷμα του,
γιὰ νά ξεπλύνῃ τό Σούλι
ἀπὸ τό μόλυσμα τῶν προδο-
τῶν, νοιώθει νά παραστέ-
κουν στό πλευρό του οἱ
οπίες τῶν Τζαβελαιῶν, τοῦ
Δράκου, τῶν Μποτοαρσίων,
τοῦ Ζυγοῦρη, τοῦ Σαμουήλ,
καί ἀκούει τίς βροντερές πο-
λεμικῆς κραυγῆς τους νά τὸν
ἐμψυχώνουν.

Ἀκούει τό συγκλονιστικό
τίναγμα τοῦ Μοναστηριοῦ
στόν ἀέρα.

Ἀκούει τό ἐπιθανάτιο τρα-
γοῦδι τοῦ Ζαλόγγου.

Καί τρέχει νά σώσῃ τὰ ἱε-
ρά καί τὰ ὄσια τοῦ Γένους
μας ἀπὸ ἀντίχριστους δού-

λα ἀπὸ τό φρικαλέο παιδο-
μάζωμα.

Νά κνηγήσῃ τοὺς δού-
λους τῆς κόκκινης τυραννίας
ἀπὸ τὰ Σουλιώτικα βουνά,
γκρομοτοακίζοντάς τους εἰς
τὰ θολὰ νερά τοῦ Ἀχέροντα.

Εἶχε γίνει προσκύνημα τό
Σούλι μέ τὰ γιγάντια βράχια
του, τὰ τρομακτικά βάραθρα,
τίς ἀγριεὶς χαράδρες καί τὰ
ἱερά λείψανα τῶν ἀγῶνων
του, πού συναντᾶ ὁ προσκυ-
νητῆς σὲ κάθε του βῆμα. Εὐ-
λαβικό προσκύνημα ἐκείνων
πού ἤθελαν νά γνωρίσουν
ἀπὸ κοντὰ τὴν Κιάφα, τό
Κοῦγκα, τό Κακοσοῦλι, τό
Ζάλογγο καί ν' ἀναπολήσουν
ἐκεῖ τὸν ἡφαιστειώδη πα-
τριωτισμὸ μᾶς φούχτας γεν-
ναῶν !

Μά εἶναι τυχαία σύμπτω-

ΜΑΝΙΑΤΙΚΟ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ

B. ΚΑΠΕΤΑΝΕΑ

B'.

Κι' ή δολία τρέχει κατά πως τό λέει και τό μοιρολόγι—Βάνει τή λόξα στό δεξιά (μαζεύει στή μέση μιá μεγάλη πτυχή τού φουστανιού).

βάνει τό δρόμο στά μπροστά κινάει και σιόν ύπουργό...

—“Ακοτος άφέντη ύπουργέ ένα παιδι τόχω και γω πανώριο και μοναχογιό και θε να μου τό κόψουσι...

‘Η άπάντηση είναι ρητή : Φύγε άπεδώ γερόντισσα και γω δέν κάνω ψυχικά σ' αυτά τά μανιατόπουλα... σκοτώνονται σάν τά πουλιά σάν τόν άγέρα πού φυσά...

‘Η ίδια άπάντησι δίνεται κι' άπ' τόν βασιλιά κι' άπ' τή Βουλή κ' ή πονεμένη μάνα γυρνά και φέρνει τό μήνυμα στό γυιό της. Αύτός γεμάτος πόνο γιατί πεθαίνει μά και μ' αγιάτρευτη τήν εκδίκηση παραγγέλλει τις στερνές του άποθυμές. ‘Ακούστε τις :

“Σάν άποθάνω μάνα μου — βάλτε μου μέσ τό τόφο μου — μία πιστόλα δίκανη — και μία κάμα δίκου (άμφιστομο σιλέτο μεγάλο)—γιατ' έχει ό “Αδης διάβατα—κι' ή κάτω γης περάσματα —γιατ' άνταμώνουσι οι όχτροι—κάτω στόν “Αδη τόν πλατό...—και κεί θα τούς εκυνηγούη—τόυ Παλαδώγκονα τούς γιούς.”

‘Η εκδίκηση τόν στραβώνει και κυριαρχεί στή ψυχή τού μανιατή ώστε και ή μεγάλη του αγάπη στό όπλα να δικαιολογείται και μοιρολόγια να έχωμε γι' αύτήν.

Νά ένα πολύ εκφραστικό ανέκδοτο : “Ενας μανιατής έξ ένδρας (χωσίας) περιμένει να σκοτώσει κάποιον Μέμμηγκα. Νύχτα και σκοτάδι όπως είναι προτείνει τόν γκρά στόν περαστικό και τόν σταματάει :

—“Άν ! Τις εί ; —Τι θέλεις ρε χωριανέ ; —Ψηλά τά χέρια ! Πώς σε λέει ; —Μελιγκώνη (άπαντά ό δυστυχής). —“Ε, είπε, νι Μέμμηγκα, νι Μελιγκώνη. Τό ίδιο είναι, θα σε τά κάνω τά γκαζία' μάημ και κάτω !... ”

‘Ετσι ό Μελιγκώνης στό επίθετο, γίνεται όθμα άντι κάποιου Μέμμηγκα γιατί ; Γιατί στή Μάνη μελιγκώνη λένε τόν μικρό μέμμηγκα.

Τό να πάρες τό νκουφέκι τού Μανιατή ή μέ δόλο ή μέ παληκαριά άποτελεί τήν χειρότερη άτίμωση, όχι μονάχα προσωπική αλλά και οικογενειακή και δέν είναι αισθητή μόνο στους άντρες; αλλά έντονώτατη και στις γυναίκες. Τήν άτίμωση αύτή και τήν αγάπη πρós τά όπλα μάς τά δίνει άνάγλυφα τό πιό κάτω μοιρολόγι :

‘Ο Γιωργατζάς Νικολινάκος (άπό τόν

Κούνο τού Δήμου Μέσης) έδειξε τήν κουμπάρα του Οδρανία Αύγουλέα. ‘Ο άδελφός της Γιώργος Αύγουλέας θεωρεί προβλητικώτερο να τόν ξαματώσει παρα να τόν σκοτώσει. Και τό κατορθώνει παληκαριά.

Πώς όμως ό Γιωργατζάς να παραδειχτεί αύτή του τήν προσβολή ; Πρώτη καταντροπιασμένη τρέχει ή γυναίκα του, να ή σιχομυθείά τους :

“Μές στού Κριαλάκου τό δεντρό (βελανιδιά)—μαζεύτηκε πολλές λαός— στή μέση στέκει ό Γιωργατζάς—και έχει τά χέρια κρεμαστά — και ή Γιαννοβλα τού μιλά : — Ξαματωμένε Γιωργατζά—τό δικανό τί τόκανεσ—τόφρας ή τό πούλησες — ή στό χαρτιά τόπαιξες ; — ‘Η μήπως τόπιες κρασί —στού μάρμαρα μας τό μαγαζί ; — Στέναξε ξναστέναξε — Κι' άπέ άπολοήθηκε :—“Άκου γυναίκα νάσε πού —δέν τόφρα δέν τό πούλησα —όυτε χαρτιά τόπαιξα—και όυτε τόμα κρασί—στού μάρμαρα μας τό μαγαζί—Τό πήρε ό κουμπάρος μας — να πάει να λαγοκνηγά—να μάς έστέλνει τά μιά.”

Προχωρώντας στήν άνάλυση της βεντέτας και τού μοιρολογιού παραθέτουμε άκόμα ένα πού άφορά τήν άγωγή της μανιάτισσας πρós τό όρφανό παιδί της. “Ενας σεβάσμιος γερόντας τρίτης οικογενείας (σύμβολο σεβασμού τόν άντιμαχόμενων) πηγαίνει στή γυναίκα τού Σουρδάκου σκοτωμένου άπό τούς Μουρμουράκο και Καλκάκο. ‘Η άουμβίραστη μανιάτισσα άπαντά στις προτάσεις τού γερόντα :

— Καλώς τό Μιχαλάκι μου — γερόντα τού Κάτω Παγκιού (κοινότης Κούνου)—Τι θές πού ήρθες στήν όχιά —δέν τόχες άπαρωκικήτά —ότι ή Σουρδίνα είν' κακιά — και τις γεροντικές ζαλά ; — ‘Εμένα μ' άφησε έντολή — ό κακοθάνατος Σουρδής — να τ' άναστήσω τό παιδί — να γίνει δεκαχτό χρονού — να ξεκρεμάσει τόν σαράμ (καριοφύλλι) — πού είναι στόν κρεμανταλλά (κρεμαστάρι) — να κυνηγήσει τό φονιά —τό Μούρμουρα και Καλκή—και της κακούφρας τό παιδί.

Μά είναι πολλά για ένα άπλό σημείωμα πιό πάνω, όσον άφορά τό μοιρολόγι πού στρέφεται γύρω άπ' τή βεντέτα. Για να δικαιολογήσωμε όμως τό πως τό μοιρολόγι άγκαλιάζει όλη τήν ιδιωτική ζωή τού μανιατή και κυριαρχεί σάν στοιχείο λαϊκής ποιησης, παραθέτουμε μερικά άκόμη άποσπάσματα άπ' όσα έχωμε πρόχειρα.

Αυτό διεκδικούν μά όμορφη χήρα. Κι' ό ένας παρσοφύλι και τόν σκοτώνει, ή άδελφή τού σκοτωμένου τόν μοιρολογάει :

—“Ενα Σαββάτο τό πρωί — μέσα ήμου και μαγέρενα — και κουταλίδες έσιαχνα (τυγαλόψωμα) — κι' άγροίκηση μά ντουφεκιά—μέσα στή χώρα γαρμπινά

(άπό τό μέρος τού Γαρμπή) — ντελέγκου τό κατάλαβα (άμέως) — ε' είναι δική μου ή ντουφεκιά — κι' έτρεξα κατηφορικά — Και ήύρεκα τό Μήτσο μου —στί σκάλα της Παληγγιανού — και έκυλιώταν σάν σφαχτό — άνάκατα μέ τό μουχό (σκόνη). — Σε τάλα ε' Μήτσοκα — τις νύχτες να μην περπατάς — να μην πααίνεις στού Σταυρί (χωρίο) — γιατί θα σε σκοτώσουν τι — έπέρασα στού μαγαζί — κι' άκουσα και τό λέασι.. — Μήτσο θα σε τό ξαναπού — να μην πααίνεις στίς Γιαννούς — τι έχει τούς κάφκους τούς πολλούς (έρωμένους) — χωσία θα σε στήσουσι — και θε να σε σκοτώσουσι...—Με φώναξε ό Μήτσοκας — “Ελα κοντά μορή καλή (άδελφή) — να σε τά πού όρθά κοφτά : — Τούβγαλα τά τσαρούχια του— και τού ξεκρέμασα τό γκρά — και τήν λουρίδα τήν πλατιά (μέ τά φυσέκια) — κι' έβγαλα τήν τσεμπέρα μου — και τήν πληγή του τούδεσα — κι' άπέει τόν έρώτησα : — Μήτσο πούδν έκανες φονιά ; — Μ' έφας της Γιαννούς ό γκράς — άπό τήν κλειδαρότρουπα — μ' έφαγε ή σκάλα τούς Γιαννούς — πούχε τούς κάφκους τούς πολλούς.

‘Η Μανιάτισσα συντροφεύει ένεργά τόν άντρα και τόν βοηθά μοιράζοντας τις εθύνες του, προσατείνοντας άπ' τήν διώξη της δικαιοσύνης, είδοποιώντας τον με κάθε τρόπο να άποφύγει τήν σύλληψη. Με μοιρολόγι τόν είδοποιεί πός ένεδρεύουν οι χωροφύλακες να τόν πιάσουν. ‘Ακούει τό μοιρολόγι και διαφεύγει.

—“Άλθε μελό κουβαρό. — Κάνε τ' άλεύρια σου καλά — άφράτα και σμιγανδρά. — Νά φάσι οι χωροφύλακες — κι' ό νοματάρχης τό σκυλί — πού κάθεται στήν άγκυλή (γωνιά).

‘Ο Μανιατής όπως δέν συγχωράει εύκολα αύτόν πού τόν προσβάλλει έτσι κι' αύτόν πού δέν σεβεται τήν κλωσότην και φαίρεται άγνώμονας. Αυτό άποτελεί προσβολή και για τούς νεκρούς άκόμη. Νά μά παραγγελιά πού δίνεται σε μία νεκρή Μανιάτισσα για άλλον νεκρό :

“Ε, Γρηγορίτσα, Παρσοκή (Παρασκευή) — σάν κατεβεις στή κάτω Γή — και τόν Σκυλακογιάννη δείς. — Νά τόν έπάρεις χωριστά — να τού τά πεις τά είποντα (τά λεχθέντα) — και όλα τά γεγόμενα : — “Οι τό Κίστρο κρούεται — κι' ό Πύργος κανονίζεται — τόν κρούει ό Βαβουλόλιας — ό μυθλος (νόθος) της Καταιβαρδούς !... — Χαράμη να τόν έγενει — τό σύγκλινο και τό τυρί — πού έφαγε στού σπιύ μας...

Σύμβολα της χηράμενης γυναίκας είναι μιá κόκκινη κορδέλλα. Για τις χηρενούσες ή όσες χάνουν άδελφό τό μαύρο. Νά ένα μοιρολόγι πάνω σ' αυτά τά σύμβολα :

(Συνέχεια στήν 24η σελίδα)

Παφλάτα Ο ΤΡΕΛΛΟΣ.

Βαδίζει και παραμιλά μ' αὐτὴ τὴ συμφορὰ του
τώρα πού ὁ Μάρκος ἔχασε σωστὰ τὸ μπουσουλά του.
Καὶ θρηνηλογεῖ καὶ κλαίει
καὶ τὰ κατωτέρω λέει :

—Καλοὶ μου ἄνθρωποι,
Ἄκουστε με, μὴ μὲ περιφρονεῖτε.
Τρελλὸς δὲν εἶμαι καὶ θέλω νὰ μὲ λυπηθεῖτε.
Εἶχα τὸ Γράμμο καὶ εἶχα καμάρι
Καὶ σ' ὄλους ἔκανα τὸ παλληκάρι!

(Τὶ χοροὺς μὲ τὰ νταούλια,
στοὺς φαντάρους ὦχ! τὶ ζούλια).

Εἶχα βοήθεια ἀπὸ Τίτο—Χότζα καὶ ἄλλους
πού εἶτανε πρώτοι μέσ' τοὺς μεγάλους
(κι' ἄς ἔχουν τρέπα στὸ βρακί
λίγδα στὴν καρδιά τους
μεγάλη ψείρα σὰν κουκι
κι' ἄς βρωμοῦν τὰ χνώτα τους!)

Μὰ κάποια μέρα Τρισκότεινη μαύρη
σὰ στήθη μου ἀναφαν—ὦχ, εἰ λαῖροι!—
Φωνά μεγάλη. Ἡ Κόμνηφορ τὸν Τίτο
Τὸν λέει Προδότη.— Ἄραγε νὰ ἦτο;

(Ἦλα ἐδῶ χάμω ψεύτικα
δὲν σ' ἔζησα, ὄνειρεύτηκα,
μαύρη ζωὴ ὅλη πίκρα....
ὦχ, μούντζω τους καὶ τοὺς ἄντικρα!)

Στὸν Τίτο πολλὰ πράγματα εἶχα τάξει—
—Εἶμασταν μὴ βρέξει καὶ μὴ στάξει!—
Τὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὴν πλούσια Μακεδονία
ἐὰν μοῦ δώσει Ἐλευθερία.

(Κάνε θάμμα πλόσκαμον,
ξύλο τσιμισίρι
κι' ἂν δὲν συμφωνήσουμε
δόστου τεπειροί!)

Μὰ νὰ πού ὠμήσανε ἕνας—ἕνας στὴν ἀράδα
—ὄλοι τους γιὰ τὴν Ἑλλάδα—

Οἱ φαντάροι κάποια μέρα
καὶ μὲ τίς κραυγὲς ἀέρα
οἱ Ἀντάρτες μου τὰ χάνουν
—Χαί—Χαί στὸ φεγγιὸ τὸ βάνουν!

(Χίλια χέρια κι' ἄρματα
νᾶχα νὰ σὰς φράζω
δὲν φελοῦν τὰ κέρατα
Τὸν ἐχθρὸ νὰ σκιάζω!)

Ἄχου ὁ Χότζας νὰν καλά
σύννορα ἔγω ἀνοιχτά!
Κι' εἶτσι ἔχασα τὴ πίκρα
μιὰ καὶ πέρασα ἄντικρα!

(Νᾶστε γεροί, νᾶστε καλά
—γιὰ σὲν Χότζα φαφλατά—
γιὰ τὴν καλὴ σα; τὴ ψυχὴ
—σύμμαχοι τρανοί!)

Θέλουμε λαοκρατία — πάρτε τὴ Μακεδονία!

Κι- ἔμεινα μονάχος τώρα, παραπονεμένος
καὶ στὴν κείνα ἀφανισμένος,

(Ἐφαγα ἕνα πόντικα
τάχα τὶ θὰ γένει;

«ΣΚΑΠΑΝΕΥΣ»

ΜΕΤΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΑΡΩΛΕΘΡΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΟΥ

ΠΑΡΑΔΙΝΟΜΑΙ

Ἄχ, κύριε—Μαρία δὲν ἔχεις καθόλου μυαλό. Ἔτσι ὅπως
πᾶς, αἰγά—αἰγά θὰ μᾶς τοὺς φέρης καὶ στὸ σπίτι.

Ζήτω—ζήτω—ζήτω,
τοῦ Πορφυρογέννη!...

Ἄμποτε λίγο νὰ δυνόμουν
γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ τρελλαινόμουν
νᾶβλεπα τὸν Χότζα ἐχθρὸ καὶ ξένο
καὶ τὸν στρατὸ — ἄχ τὶ ὄνειρο! — τάχα νικημένο
(κι' ὅσο θυμάμαι πὼς μοῦ δὶναν ἐλπίδα
λέγοντάς μου: Χόρευε Μάρκο πῆδα
γιὰ νὰ σώσεις τὴν πατρίδα!

ΚΩΣΤΗΣ ΣΜΥΡΝΑΙΟΣ

ΠΙΣΤΙΣ - ΕΛΛΑΣ

Δέν είναι υπερβολή αν ειπομέν ότι, μία μεγάλη δύναμις ή όποια χαρίζει τις Νίκες και τις Δόξες στην αιώνα Έλλάδα μας είναι ή Πίστις στά Θρησκευτικά Ιδεώδη.

Η δύναμις αυτή δπλίζει με θάρρος και αυταπάρησι τόν Έλληνα μαχητή διότι πιστεύει ότι δέν είναι μόνος στόν ιερών άγώνα πού διεξάγει, αλλά συμπαιρισταται και ή άκαταγώνιστος ναυοπλία του Θεού.

Τόν νικητήριον παιάνα τόν όποιον έψαλεν ή Προφητάναξ Δαυιδ έναντίον τών Φιλισταιών «οὗτοι έν άρμασι και οδοι έν ίπποις ήμεις δέ έν δνόματι Κυρίου πορευοόμεθα» ψάλλον και σημερον οι ήρωες του 1918 στις ιστορικές βουνοκορφές του Γράμμου και σ' όλο τό πολυμητοπο πεδίο της Πατριδος μας.

Εάν κάμωμεν ένα ιστορικό περίπατο ανάμεσα στην τριοχιλιετή ιστορία της θά ίδωμεν σ' όλες τις μάχες της τις ναυμαχίες και τους άγώνας έχαλυβδώνοντο από την Πίστιν προς τόν Θεόν και οι πόλεμοι τών ένδόξων προγόνων μας ήσαν υπό την σκέπη του Θεού.

«Ω παίδες Έλλήνων Ιτε, έλευθερούτε πατριδ' έλευθερούτε δέ παιδας, γυναίκας, θεώντε πατρώων έσει, θηκας τε προγόνων νύν υπέρ πάντων άγών».

Με αυτό ιδ συναρπαστικό έμβληματο προσήρχοντο όλοι στις τάξεις του στρατού διά να γίνουη τά προκτύγια της Έλευθερίας και τών Ιδανικών της Έλλάδος μας. Όταν τό Φώς της Βηθλεέμ διέλυε τά σκοτάδια της ειδωλολατρίας και έφώτιζε τόν δρόμον της αναγεννηθείσης Έλλάδος με την ίδρυσι της Βυζαντινης Αυτοκρατορίας ή Πίστις ήτο τό άκαταμάχητον όπλον όχι μόνον διά την ανάπτυξιν του φωτοβόλου πολιτισμού αλλά και διά την συντριβήν όλων βαρβάρων οι όποιοι επετίθεντο έναντίον της Βασιλευούσης τών πόλεων.

Η ιερά Ύμνωδία της Εκκλησίας μας με τόν βαθύ

ΓΙΑ ΕΝΑ ΣΤΙΓΜΑ

Μέσα στην άτμόσφαιρα του Καλού, πού άρχίζει σιγά-σιγά να δημιουργηται στο στρατό μας, ύστερα από τις ύγειες κατευθύνσεις, πού δίδει τό Κράτος και τις Χριστιανικές προσπάθειες, πού καταβάλλονται από τόνους έπισήμους και άφανεις έργάτες του Εόαγγελίου, ύπάρχει κάτι, πού όχι μόνον μολύνει την άτμόσφαιρα αυτή, αλλά είναι και τό μελανώτερο στίγμα.

Παιδιά του μεγάλου Λαού μας, πού πάντοτε έμεγαλοούργησε όταν έτήρησε του Θεού τό θέλημα, παιδιά, πού βαφτίστηκαν στού Χριστού τό Όνομα και πού όρκίστηκαν πίστι στα ιερά μας, βλασφημούη και βρίζουη, δ,τι άγιο ύπάρχει, λερώνοντας την ψυχή τους και την άξιοπρέπεια τους και την όραία μας Έλληνική γλώσσα και προσβάλλοντας τόν Θεό μας, του όποιου τιμη και δόξα και ύμνοι μονάχα Του πρέπουη.

Ο Έλληνας στρατιώτης και ό Έλληνας έξιοματικός δέν είναι μονάχα του Βασιληά της Έλλάδος στρατιώτης. Είναι στρατιώτης και του μεγάλου Έκείνου Βασιληά του Ούραηνου, της θρησκείας του όποιου φύλαξ έστάθηκε πάντοτε!

Βλαστήμιες και βρισιές κάνουν μονάχα οι κακοί και άνάγωγοι άνθρωποι. Μή δίνουη τά φαντασμακια μας, βρίζουη δσα όραία και σεβαστά έχουημε στα όποια και έχουη όρκιστη και φρουροί ταχίτηκαη, μη δίνουη με τις βλαστήμιες τους, την έντόπωση ότι δέν είναι τά πολιτισμένα και πιστά πάντοτε Έλληόπουλα, πού ξέρουη άκόμη και να πεθαίνουη για τά Ιδανικά τους!

Κανένας δέν πρέπει να βλασφημή τά Θεία και τά Άγια μας.

S. MENT.

Μνημόσυνο τών πεσόντων. Ανακρούεται ό Έθνικός μας Ύμνος. Δόξα και τιμή στους ήρωες νεκρούς μας

της λυρισμό και την ποιητική της έξαρσι πλήρως δεικνύει ότι οι Έλληνες του Βυζαντίου ένεπνεόντο από βαθειά πίστιν επάνω στην ό ποίαν έστήριζαν τό μεγαλειών και την ζωήν του Βυζαντινού Κράτους.

Στά χρόνια της μαύρης σκλαβιάς πάλιν ή Πίστις τών Έλλήνων ήτο ή ιερά κιβωτός τών Εθνικών παραδόσεων και τών Έθνικών πόθων. Στόν Θεόν οι σκλαβομένοι Έλληνες έστήριζαν την έλπίδα και από την βαθειά τους Θρησκευτικότητα έξεπήδησε τό θαύμα του 1821.

Όλη ή ζωή του Έθνους μας είναι άναμφιβόλως στηρημένη επάνω στη δύναμη της Πίστεως. Οι άγώνες του 1912-18, Η Έποποιία του 1940 στην Άλβανία, Η ήρωική αντίστασις τών γνησιων Έλλήνων στα μαύρα χρόνια της κατοχής οι άφθαστοι ήρωισμοί τών αετών του Γράμμου ξεπνεύη από την ίδια πηγή πού μεγαλοούργη: την ΠΙΣΤΙΝ.

Είναι εύτυχής ή ΕΛΛΑΣ διότι εκράτησε άτέταφο άπ' όλες τις επιθέσεις του ποικλωνόμου κακού και του άθου κομμουνισμοδ, τόν άνεκτίμητο αυτόν θησαυρό τόν όποιον πάντοτε θα περιφρουρή και υπέρ του όποιου θα υπεραμύνεται διότι κυρίως στην Πίστιν όφείλει την Νίκη και τόν Θρίαμβον στόν σημερινό άγώνα: «Αύτη έστι ή νίκη ή νικήσασα τόν κόσμον του σκότους και της βαρβαρότητας ή ΠΙΣΤΙΣ ήμών».

Άρχιμ. ΣΤΥΛ. ΚΟΡΝΑΡΟΣ
Στρατ. Ιερούς
Μονάδων Μακρονήσου

Οι σλαβοι και οι βούλγαροι είναι έχθροι της Έλλάδος

Οι έχθροι της Έλλάδος είναι έχθροι και όλων τών άλλων λαών της γής. (29)

ΣΤΟ ΜΠΡΟΥΣΟ

Κεί πάνω στά όρεινά της Εφύρτανίας, γνώρισα για πρώτη φορά τὸ τραχὺ μεγαλειώδη τῆς φύσεως, τῆς Ρωμαϊκῆς τς μεγαλόδρεπης. Ἀπόκρημα βουνά πού πάνω τους κράζουν μυριάδες όρνια κι ἀναμειοίς ἡ Κλεισοῦρα πού σ' ὀδηγαίει ἀπ' τὸ Καρπηνίσι στὸ μικρὸ χωριὸ τοῦ Μπρουσοῦ. Τὸ Καρπηνίσι, βρισκεται καμένο τώρα. Ὁ Ὀδῶνος τῆς λευτεριάς του στά κατοχικά χρόνια ἔτσι τοῦ τὴν πλέρωσε :

Ἐγὼ κεί πέρα βρέθηκα χειμῶνα καιρό. Κόπιασα ὄρες νά διαβῶ τὰ στενά τ' ἀπόκρημα. Μικρὸ χωριὸ - Μεγάλου χωριό, μέχρι τὸν Μπρουσοῦ.

Συγκεκριμῶν τῆς σκέψης μου: Κεί στὴ στροφή, τὸ ψηλὸ πλατάνι πού κάτωθε κυλάει ὁ γκρομὸς πού σὸ κόβει τὸ αἷμα μόνο νά τὸν βλέπεις. Κι' ὅστερα τὰ σκαλιά τὰ χωμένα στὸ βράχο πού σὲ κατεβάζουν στὸν ἀλόγερου. Καί τὸ ψηλὸ Μοναστήρι. Ἀντίγρα στὸ δεινρὸ, τὸ δίπλωτο ξυλινο σπῆτι τῆς κυρῆ - Μαριώρας. (Χρόνια πέρασαν, χρόνια ὀργισμένα, ἀφροῦ ἀγίου. Ἀγαγες νά ζεῖ;) Θυμῆσαι τὸ γλυκὸ πού με φίλεψε. Κεῖνη μοῦλε τὸ ιστορικὸ γιὰ τὸν ἀγὰ ποῦρθε νά κάψει τὸ μοναστήρι.

Κίνησε με τρανὸ ἀσκέρι κι' εἶχε τὸ μοναχὸ παιδί του κοβάλα στὴ μούλα, πᾶ' στά παχιά κίλιμα. Στὸ στενὸ γλύστρησε ἡ μούλα κι' ἔπεσε τὸ γένοπούλο. — Πᾶει εἴπαν. Θά γένηκε κυμάς.

Κι' ὁ Τοῦρκος εἶπασε ὄρο: «Ἄν γλυτώσει ὁ γυιὸς θά χροσώσει τὸ κόνισμα!

Κατέβηκαν στὸ βράσθρο με τὴν ψυχὴ στὸ στόμα. Κεῖ βρῆκαν ζωντανὸ τὸ μπεόπουλο και τὴ μούλα. Τὸ σαμῆρι ἦταν χίλια κομμάτια. «Ἐνα χέρι μ' ἀπόθεσε τὰ μαλακά και σάθηκα!» εἶπε ὁ γυιὸς στὸν κύρη του.

Κι' ἀτός του μῆχε στὸ μοναστήρι και προσκύνησε τὸ ἅγιο κόνισμα.

Τὸδα κι' ἐτοῦτο. Γιωματὸ τάρματα κι' ἀσημικά και διαμάντια και μαλάματα. Γλυκά γελᾶει ἡ μαυρομάτα με τὸ Χριστὸ στά χέρια.

Ὁ γούμενος με καλοδέχτηκε και με σεργιάνισε στά

κελλάια και στὸ μοναστήρι. Ἄψηλὸ τὸ χεῖριο με πάμπολα δωμάτια και κελλιά. Καί βίος πλούσιο, ἄσωτο και ἀτέλειωτο. Εἶναι πλούσιο τὸ μοναστήρι. Διαφαντεῖται τόπο δλάκαιρο.

Βρέθηκα στὴ λειτουργία κι' ὅστερα πυρώθηκα στὸ τζάκι. Κοιμήθηκα στά παχιά χράμια τὰ πολυχρόμα πού τᾶχαν ὑφάνει οἱ χωριάτισσες και τᾶχαν τάρμα στὴν Παρθένα.

Ὁ γούμενος με κέρασε γλυκὸ με ρακί και μοῦπε τὴν ιστορία τῆς Παναγιάς τῆς Μπρουσιώτισσας. Γύρω στά 1600 ἐναβουσκοπαίδινεφέντηκε τὸ θάμα. Καί κίνησε μ' ἕνα τρουβά στὸν ὄμο νά βρεῖ τὸ κόνισμα. Πέρασε τὴ Θεσσαλία, τὴ Μακεδονία και τὴ Θράκη κι' ἀντίπερα στὴν Τουρκιά, στὴ Μικρασία. Στῆς Προύσσας τὰ μέρη βρῆκε τὴ μεγαλόχαρα κυρῆ. Βυζαντινὸ κόνισμα με τέχνη και φροντίδα καμωμένο. Τὸ πῆρε και τῶφερε στὴν Πατριδα του. Ἐξῆ χρόνια πορπάταε νά πᾶ και νάρθει στοῦς κιντὸ οὐς.

Τοῦτο εἶναι τὸ ιστορικὸ. Τώρα κάθε 23 τοῦ Σεπτέμβρη, γιορτᾶζει ἡ χῆρι της! Καί κάνει μῆρια - τόσα θάρματα. Εἶναι καλ' ἡ Παναγιά ἡ γλυκομάτα και γλυκοφροδοῦτοῦ Μπρουσοῦ. Τὰ τάρματα τῶν πιστῶν τὸ μολογᾶν στὸν πᾶσα ἕνα.

Δεκαπενταύγουστο στά 1944 οἱ Ὀῦννοι κάψαν τὸ μοναστήρι και τὸ χωριό. Κλέψαν πολὺ βίος και κάψαν ἀσχημίες και διαβολιές. Τὸ θάμα ἦταν τοῦτο: Στὴ Ντερικόβα οἱ λεῦτεροι Ρῶμηοι τοὺς γδικήθηκαν. 2000 σκοτώθηκαν στὴ μάχη. Φύγει - φύγει οἱ ἀσελγοὶ τῆς πίστης. Καί δὲν ματάρθαν!

Τὸ χωριὸ πάλε, ὁ Μπρουσοῦς, ἔχει μικρὰ ξερολιθιάς χυσιμένα σπῆτια. Καλ' ἔβια και πρωτόγωνα μέσα κατοικίας. Καλντερίμια ἄσπια τὰ στενά του. Καί τὸ Γενάρη, τὸ χιόνι πέφτει μὸς μὸς και γιομίζει τὸν τόπο.

Τὰ ἔλᾶτια τρίζουν ἀπ' τὸ βάρος. «Ὀλη ὄμο; κείνη ἡ πλάση εἶναι ἔμορφη. Μεγαλόδρεπη! Ἐχει τὴ Ρωμαϊκία σφραγίδα τοῦ ὠραίου!

Οἱ ἀνθρώποι του πάλε, εἶναι κομμάτι τραχεῖς, ὄμο

ἀπλοῖκοι και φιλόξενοι. Καλόδεχτος ὁ ξένος, ὁ διαβατικός. Φιλεῦνταν μετὴν τότρα τὸ κρασί και τὸ πυρὸ ρακί. Τοῦ φαίνου καλαμπόκες στὴ σιὰ και τοῦ λέν ιστορίες: Καί λέν ἐτοῦτες, γιὰ τὸν μόχο τους, γιὰ τὴν παλληκαριά τους: Στὴ γῆς, στοὺς ἀνθρώπους! Γιατί ὁ ζῆη τους εἶναι ἀγῆριος. Παλεῖουν με τὴ σιέρηση, με τὸ χιόνι, με τὸ κροθ, με τὴν πείνα. Μ' ἀρπιοσιτὶ θρέφονται και τὴ μπρομῶτα. Κι' εἶναι τὸ ἔχει τους και ἡ ζωῆ τους ὄπως ζοῦνε, σιμὰ διακόσια χρόνια λές πᾶσα ἀπὸ τούτονε τὸν κόσμο. Δὲν ξαίρουν τὸν πολιτισμὸ. Ἡ γυναίκα παλεῖει με τὸ σπῆτι και τὰ ζᾶ και φέρονε τοῦδρημα παιδιὰ στὴ ζωῆ. Ὁ ἀντρας κύρης κι' ἀρχοντας.

Και τ' ἀγόρια, νᾶχουν τὰ πρωτεῖα!

Τὸ αἷμα τους ἀψὺ και γιὰ τὴν τ μῆ τους εὐκόλος ὁ σκοτωμός! Ὅμως τὸ ἔχει τους, τὴ γῆ τους, τὰ ζᾶ τους, τ' ἀγαποῦν! Γιὰ τοῦτο, γιὰ τὴν Πατρίδα, δίνουν πλούσιο τὸ αἷμα τους. Καί στά γλένια τους, τὸ τραγουδᾶνε:

Ἀπόψε γλέντι και χαρὰ γλέντι και παναγήρι κι' αἰθιοῦ ἀνάλαφρο σπαθὶ ἀντάρμα με τοὺς κλέφτες!

Τοῦτοι, εἶναι γυιοὶ τοῦ Κατοσαντῶνη και τοῦ Σκυ οδῆμου! Τοῦτοι, ἠρέψαν τὸν Γυιὸ τῆς Καλόγρης! Τοῦτοι θρέφουν στά δύσκολα χροῖνα τὴν κατατρομῆμένη μας λευτεριά! Τῶδεκα στῆς Τουρκίας τὰ χροῖνα, τὸ δειχουν και τώρα!!

ΝΙΚΟΣ ΜΠΟΥΤΒΑΣ

ΜΙΑ ΕΠΕΤΕΙΟΣ

(Συνέχεια ἀπ' τὴ σελ. 10)

λία, οὔτε ἡ παράτολμη ἀντιμετώπιση τοῦ κινδύνου, γιὰ τὴν ἔδω και ἡ ἐπιτελικὴ ἀκόμα ἡγεσία πού σοφὰ κατευθύνει τὴν πολεμικὴ μας δράση εἶναι και ἡ ἴδια παράτολμη και γιαντὸ στοηρίζοντας τὰ σχέδιά της στὴν ἀποκοτιά τοῦ ἔμφυχου ἑλικοῦ πού πολεμικά διοικεῖ, ἀφίνει στοὺς ἐκτελεστὰς τῶν ἐντολῶν της μίαν ἀπίθανη γὰ ἄλλους στρατοὺς ἐλευθερία πρωτοβουλίας.

Γιαντὸ δὲ μᾶς βγῆκαν ποτε σὲ κακό, και Ἰσα-Ἰσα πάντα θά μᾶς προβάλλον στοὺς αἰῶνες σὸν φαινόμενο δικαιωμένης αἰσιοδοξίας οἱ ἀπίθανες κι' ἀχώνευτες γὰ ἄλλους λαοὺς ἰδιότητές μας: Ἡ ΑΠΟΚΟΤΙΑ ΚΑΙ Ἡ ΑΤΟΜΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ.

Τελειώνοντας δὲν μπορῶ νά θυμηθῶ τοῦτα τὰ λόγια τοῦ Καραγάτση ποῦγραψε γιὰ τὸ Βασίλη Λάσκο:

«Μόνον ἕνας κακὸς ψυχολόγος ναύαρχος θᾶδινε σ' ἕνα τέτοιον ἀξιοματικὸ τὴ διατάξει: «Βῆθισε τὸν ἐχθρὸ και γόρνα πίσω». Ὁ γῆσιος Ἕλληνας ναύαρχος θά τοῦλεγε: «Δὲν θά γυρῶσις πίσω, ἄν δὲν τὸν βυθῶσις».

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Τί ἔκανα σήμερα; Τί καλὸ ἔμαθα πού δὲν γνώριζα; Τί ἀκουσα ἀπὸ τοὺς ἄλλους συναδέλφους μου; Ἐγὼ τί εἶπα; Τί γράμμα ἔστειλα και τί ἔγραψα; Ἐγγραφα τί γίνεται ἔδω σ' αὐτὸ τὸ νησάκι στὸ λιμάνι πού καθαρίζονται οἱ ψυχές και ἀποδίδονται λευκὲς στὴν κοινωνία σὸν τ' ἄσπρα γλαροπούλια πού μᾶς συντροφεῦουν ὀλόγυρα:

Ἐδῆξα στοὺς καινούργιους συναδέλφους τὸ δρόμο τὸν ἀληθινὸ τὸν Ἕλληνικὸ; Ἄν ναί, τότε ἄς κοιμηθῶ ἡσυχος. Ἄν ὄχι, ἄς σκεφτῶ τί πρέπει νά κάνω αὐτὸ Ποτὲ δὲν εἶναι ἀργά.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ

(Συνέχεια ἀπ' τὴ 11 σελ.)

μου ἔκλεινα τὴν πατρίδα μας και με τὴ δύναμη τῆς ὑπομονῆς ἔφτασα ἐκεῖ πού ἔφτασα. Ὑπομονὴ παιδιὰ μου! Οἱ πέντε και δέκα μέρες δὲν ἔχουν καμμιὰ σημασία. Ὅλα κερδίζονται με τὴν ὑπομονή.

Ἐτα πέρασε ἀπὸ κοντὰ μας ὁ Ὑπουργός, σὸν νά πέρασε ἡ ἴδια ἡ Πατρίδα μας στὸ πρόσωπό του, και τὸ πέρασμά του μᾶς ἄφησε ἀχνάρια πού πάνω σὲ κείνα θά διαβῶμε...

MIX. ΚΟΣΜΙΔΗΣ

(Συνέχεια απ' τή 20ή σελίδα)

— Έγώ γιά τό χατήρι σου — έβγαλα τό τομπέρι μου — έβγαλα και τόμπογασί — και έβαλα μαύρο γεμενί — κι' όπ' έχει νου άς τό θωρεί...

Παραθέτομε μοιρολόγι πού θρηνηί τις άπόλειες των Μανιατών στους άπελευθερωτικούς πολέμους τής 'Ηπείρου και τής Μακεδονίας, τό πρώτο μέρος μόνο :

Ένα παπύρι πού περιά — άπό τόν κάβο Ματαπά — και άπό τόν κάβο Τάιναρο — σφύριξε ξανασφύριξε — και κανέννας δέν άγροίκησε... Βγάτε φαναροσφύλακες — βγάτε διοφήτε τά χωριά : — Τό όγδο σύνταγμα περιά. — Τό Τάγμα τό λακωνικό — κι' ό λόγος ό μανιατικός. — Πάνε στά μαθρα Γιάννενα. — Στά φροφρία του 'Αλή Πασά — όχρυωμένα τεχνικά — μέ σχέδια γερμανικά...

'Ακολουθεί θρήνος γιά τις άπόλειες των Μανιατών τό 1893.

Τώρα τό τελευταίο μας μοιρολόγι γιά την νικηφόρα μάχη του Κιλκίς :

Μές σιά χαρτιά θε νά γραφεί — αυτή ή μάχη του Κιλκίς — γιατί χαθήκασι πολλοί — στρατιώτες κι' άξιωματικοί — γιατί τό βάλασι βουλή — νά δράμουνσι έπιθετικοί. — Τό έννατο πήγε μπροστά — έτσι τό πήρε ή πενιά... — Έμείς οι νεοί τά θεριά — τότε τιμήσαν τόν Μωριά. — Τά παλληκάρια τά καλά — φτάσανε λόγγη και οπαθί — κι' ό πόλεμος έπικραε ή και μάχες έκάταμε πολλές — κι' έπολεμοσαν κι' οι πετριές — φτάσαν στά χαρσιώματα — ψηλά διαν τά ύψώματα — τους κυνηγάει έπιποδός — ό ήρωικός μας ό στρατός... — πέραμε χώρες και χωριά — και τά χωριά του Λαχανά... — Θα πω δυό λόγια θλίβερά — νά λέν γιά τόν Κουτήφορη — τόν έπισάφτη ό Βασιλιάς. — Γιά πές μου ταγματάρα μου — κι' άζει πολεμάρα μου — πές μου πώς πάνε οι πληγές... — Γράψε μ' έμέ μέ τους νεκρούς — πές αν νίκησαμε όχτρώς — στους κάμπους του Σολωνικιού... πέσαν κορμά του ντουφεκιού — πάν οι μανιάτες οι καλοί — στο πόλεμο και στη γραμμή. — Τόν συνεχάρη ό 'Αρχηγός. — Έσού δέν φάνηκες δειλός — μόν' πολεμαίεις τεχνικά — ξέρεις άπό τά τοικιά.

Και ό θρηνωδός και ύμνωδός περιά σέ ένα άλλο παλληκάρη πού έπεσε στη Τζουμαγιά :

'Αγανωσιάκο άγωνιστή — και πρώτε κομτατζή — πούγες άετου περπασιά — και άντάρτικη ειλες φορεσιά — πατάς άπάνω στους νεκρούς — νά λευτερώσεις τους γραικούς — νά λευτερώσεις τόν ραγιά — κι' άπόμεινες στην Τζουμαγιά!.. Σέ κλαίει ό Πύργος κι' ή Χαριά (χωριά του δήμου Μήσης) — κι' όλα τής Μάνης τά χωριά.

Νομίζομε πώς γιά ένα άπλό σημείωμα πολλά παραθέσαμε. Δέν ξέρομε αν οι άπόψεις μας είναι και οι σωστές. 'Ο Μανιάτης όμως έχει και άλλες έκδηλώσεις ευγενικές και χαρακτηριστικές πού αξίζουν νά μνημονευθούν στο Γάμο, στη φιλοξενία κ.λ.π. Μά γι' αούτι; άλλοτε.

Β. ΚΑΠΕΤΑΝΕΑΣ

ΣΑΝ ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΣΟΥ ΚΑΝΕΝΑ ΟΜΟΙΟ

Τολμώ έγώ, ό τόσοσ δά, άπό τά στενά όρια τής φτωχής μου μάθησης, νά ψηλώσω τό παράστημα τής δύναμής μου μπρός στο μεγάλο πόνο σου και νά τόν ιστορήσω... Θαμάζομαι! κι' άναρωσιέμαι αν' κ' αυτός ό ίδιος ό Τζιάκομο Λεοπάρντι, ό τρανός τραγουδιστής του πόνου, πού μόλρесе νά τόν ψαχουλέψη, μπαίνοντας στά κατάβηθα τής άνθρώπινης ψυχής άπ' όλες τις πόρτες, θα μπόραγε νά ιστορήσει έτοιπό δά τό δράμα, τό ανιστόρητο, τής 'Ελληνίδας Μάννας. Και λέω: Δύσκολο θάταγ και γι' αυτόν. Με βοηθώ τή φαντασία μοναχά ή πέννα του θα σκόνταφτε. Νά τα ζήσης πρέλει. Νά τα νοιώσης τά πράγματα και νάχης τή δύναμη του δυνατού γιά νά μπόρσης νά φτάσης κεί πούφτασαν άλλοι, ως τ' άποκορύφωμα του πόνου. Κι' ύστερα ν' άδράξης τή γραφίδα σου και νά τά διαλοήσης... Μά γώ, σγνώμη σούζητώ ω' 'Ελληνίδα Μάννα κύτταρο κι' έγώ είμαι τής ζωής σου κι' έχω κάτι μέσα μου κι' έγώ, κάτι άπ' τό δικό σου πόνο, πού θέλω νά τό βάλω... νά τό πώ... στά πέρατα του κόσμου όλου νά τό διαλαλήσω.

Σέ νοιώθω, σέ νοιώθω άπόλυτα, 'Ελληνίδα Μάννα. 'Ο πόνος σου πόνος μου. Κι' αφήνομαι κι' έγώ μαζί σου, στά ύψη πού τό δράμα σου σέ φέρνει, στά ύψη τής άνωτερότητας και στέκομαι κι' έγώ σιμά σου, στρατοκόπος άκούρατος στο δρόμο σου.

Κάποια καμπάνα χτύπησε χθές, βαρειά, θλιμμένα κι' ύστερα όλα σόπασαν.

Μιά Μάνα, 'Ελληνίδα, μιá Μάνα πονεμένη άπ' τό χομό του μονάκριβου παιδιού της, πού κλέφτες τής άνθρώπινης εύτυχίας τής τό στέρησαν, βρήκε την άπολύτρωση.

Μ' άς τή δούμε στη ζωή.

Στό ήσυχο, χωμένο στού κάμπου την άπλάδα χωριουδάκι ζή... Για δές τε την! Συμπαραστάτης στο βαρύ κι' έπίμονο έργο του συντρόφου της τόν σεγοντάρει άζια στο τραγούδι τής δουλειάς. Τ' άνασκάλισμα του χωραφιού

δέν τή φοβίζει και ποτίζει κι' είναι άζια στο φύτεμα και στ' άλλα. Κι' όταν θα 'ρθή του τραγητού ή ώρα ή τής συγκομιδής, ρίχνεται στη δουλειά μέσ' τό λιούρι νά δρέψη τόν κόπο της.

Τής ζωής της ό σύντροφος βρούκεται μακριά, ύπρητωντας την πατρίδα. Κ' εκείνη τώρα μένει μόνη μέ τό μονάκριβο παιδί της, ζώντας την ήσυχη κι' άπερίσπαστη άγροική ζωή. Μά νά, μιá μέρα, ξέσπασε ή καταιγίδα. Κι' ή Μάνα πλήρωσε κι' αυτή τό φόρο της στο άπαίσιο παιδομαζώμα.

Βρυβή κι' άλάλητη, μένει ή δόλια ή μάνα, μπρός στ' άνομολόγητο δράμα της, μπροστά στη συμφορά της και κλαίει μ' ένα κλάμμα πνιχτό. Ξαναμένο τό πρόσωπό της άπ' τη λαχτάρα και την άγωνία. Ξέπλεκα κι' άφρόντιστα τά μαλλιά κι' άπ' τό σχοιμένο φόρεμά της ξεχύνεται τό πλούσιο στήθος της. Έχει στηλώσει τό βλέμμα της κάπου μακριά στο βάθος και μοισέει ν' άφουγγράζεται. Κάποια φωνούλα παιδική, λές κι' άκούει.

Και είναι άλλοίμονο μόνο παραίσθηση κι' έντονη προσομνή. 'Η θλιμμένη όμορφιά της έχει σφραγιστεί άπ' τό θάνατο. Μέσα της κάτι νοιώθει νά πέθανε... κάτι πεθαίνει άκόμα.

Πριν λίγες ώρες όλα τριγύρω ήταν όμορφα. Όλα χαμογελούσαν συντροφεύοντα στο 12χρονο τό παιδί της

Πόσο δέν έκλαψε, πόσο δέν παρακάλεσε νά τής αφήσουν τ' άκριβό της παιδί. Μά τού κάκου. Άκούνε τά θεριά άπό τέτοια. Στην έπιμοσή της την έσπρωξαν βάνανσα, τή στόλισαν μέ βρυσίδες και στο τέλος τράβηξαν τό άγγελούδι της πού τους θωρούσε μ' έκπληκτα γεμάτα ίκείσια μάτια. Στην άνιση κι' άνιεση πάλη τό φόρεμα σκίστηκε σέ κουρέλια και τό στήθος της κακότυχης μάνας φάνηκε μισόγυμνο. Έκρυψε τή γύμνια της πρόχειρα κι' άλλόφρονη έτρεξε τό κατόπι. Μά κείνοι είχαν φύγει τώρα μακριά κλέβοντας τόν μοναδικό της θησαυρό...

Έξω λυσομαία ό άγέρας τριζοβολά τής κάμρας τό παραθύρι κι' ή

πόρτα ανοίγει με μιάς... Τρέχει να δῆ. 'Η καρδιά σκιστάει... Μήπως;... Και νάταν ἀλήθεια!!!... "Όμως τίποτα... Σχοτεινά κι' ἡσυχία θανάτου. Ξάφνου τὴ συνεπαίρνει σὰν τρέλλα. Ξεχύνεται ὄξω και τραβά ἕνα δρόμο στὴ τύχη. Ποῦ πάει; Μήπως ξέρει; Κινεῖται μοιραία, σὰν νευρόσπαστο, σὰν ὑπνοβάτης, μ' ὀδηγὸ τὸν πόνο τῆς στοῦ μονοπάτι πού βγαίνει στὸν κοντινὸ λοφίσκο πίσω ἀπ' τὸ χωριό. Φιάνει λαχανιασμένη στὴ κορυφή του. Στέκει κι' ἀποκοράζεται κι' ἐπιμονα τὸ βλέμμα τῆς πασιζεῖ νὰ σπάσει τὴ μαυρίλα τῆς νύχτας. Μάταια όμως. Ὁ κρυφὸς ἀγέρας πού λυσσομανᾷ, τῆς ξενιμίζει τὰ μαλλιά τῆς και τῆς φέρνει οἶγος σ' ὀλάκερο τὸ ἰδρωμένο ἀπ' τὸ δρόμο καιτὴ ἀγωνία κορμὶ τῆς. Κοντανασαίνει, πνίγεται και ξεφονίζει ἀπ' τοῦ λοφίσκου τὴν κορυφή, στενωρία στὴν ἀρχή, στριγγά, ὕστερα σὰν κλάμμα και παρακάλλει τὸ ἀκριβὸ τῆς: «Λενιώ, ὦ, ὦ... Λενιώ, ὦ, ὦ...» Μὰ τοῦ κάκου. Ἡ φωνὴ τῆς ξεσικίζει μακάβρια τὴ σιωπὴ και χάνεται στοῦ κάμπου τὴν ἀπλάδα. Καὶ στὸ τέλος ἔρχεται μοιραία ἡ σιωπὴ. Κάποιος φόβος τὴν ἔπιασε και μάζεψε στὴ θέση τῆς γεμάτη συντριβὴ κι' ἀπόγνωση...

Ἐκεῖ τὴν βρῆκαν οἱ χωριανοὶ τῆς τᾶλλο πρωινό. Τὴν ἔφεραν γλήγορα στὸ σπιτικό τῆς και κάλεσαν τὸ γιατρό. Μὰ τί νὰ τῆς κάνη; Δυὸ μέρες ἀκόμη τῆς εἶχαν μείνει. Ὑστερα ὅλα τελειώσαν.

Θάθελα νὰ φωνάξω νὰ πῶ: "Ε! σεῖς τρανοὶ τῆς γῆς σὰν τὸ δρόμα τῆς Ἑλληνίδας Μάνας, ὅμοιο κανένα...

"Όμως αὐτοὶ δὲν θὰ μ' ἀκούσουν κι' ἂν ναί... δὲν θὰ μὲ καταλάβουν" λές κι' ὁ σαδισμὸς, ἀρρώστεια τῶν μεγάλων εἶναι...

"Όμως, ὦ Ἑλληνίδα μάνα, σταλαγματιά, σταλαγματιά, κι' ἂν σιᾶξη τὸ νέκταρ τῆς ζωῆς σου, πάνω στὴ φλοῦδα ἐτούτης τῆς γῆς, ἀπ' τ' ἄνομο κι' ἄδικο χτύπημα πού δέχτηκες, σὺ θ' ἀνεβαίνης, θ' ἀνεβαίνης ψηλά ὡς τὰ οὐράνια ὕψη, κεῖ πού ἀδυνατοῦν ἄλλοι νὰ φτάσουν. Κι' ὅσο ψηλά σὺ θ' ἀνεβαίνης, ὅλο και θὰ μικραίνουν οἱ τρανοί... Ὡ; πὸν μιά μέρα θὰ σ' ἀκολουθήσουν πάλι... Ὡ; πὸν μιά μέρα προσκυνηταὶ εὐλαβικοί, ἀπ' τ' ἀλαργινὸ ξεκίνημά τους, γόνυ ξανά θὰ κλείνουν μπρὸς τὴν ἀνωτερότητά σου.

ΛΑΡΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΤΟ ΝΗΣΑΚΙ ΜΑΣ

ΔΥΟ ΝΤΡΟΠΕΣ ΘΑΦΤΗΚΑΝ

Τὸ ἀνεμοδέρνει ἀπὸ παντοῦ ἡ θάλασσα κι' ἀγέρας τὸ ἴησι μας. Ἡ βλάστηση σὰν τ' ἄλλα πανώμορφηοιὰ τοῦ Αἰγαίου δὲν τὸ στόλισε μὲ τὸ πράσινο μανδῦα τῆς, γιὰ νὰ τὸ κάνει ζωτικό, εἰδωλλιακὸ και ὄρατο. Ἡ ἀποκρημα βραχάκια πού κάνουν τὶς ἀπότομες ἀκτῆς του στέκονται καρτερικά γιὰ νὰ δέχονται ὅλες τὶς φουσκοθαλασσές και τὰ μελτέμια τῶν ἀγρίων κυμάτων του, γιὰτὶ χωρὶς αὐτὰ και ἡ ζωὴ τούτου τοῦ ἴησιού θάταν ὀλίγη.

Πευλιὰ ἐδῶ δὲν κελαιδοῦν, και δὲν ἀλαφροπερπατοῦν τ' ἀγρίαια. Οἱ βρυσούλες πού χιλιотραγουδοῦνται ἄλλοῦ, σ' αὐτὸ τὸ τόπο δὲν κυλᾶν ἀνάλαφρα κελαιδιστὰ γιὰ γάργαρα νερά τους.

Ὁ Πάρις πρώτος τ' ἀπάντησε στὸ δρόμο του γιὰ νὰ περάσει τὶς πρώτες λίγες στιγμὲς τῆς εὐτυχίας του.

Σ' αὐτὸ τὸ νησί πού ἡ δύναμι τῆς ἱστορίας τόσπρωξε ἀπὸ τὸν ὕπνο τῆς ἀφάνειας οὗ δρᾶσι, ἐδῶ και ἕνα χρόνο τώρα κάτι πρωτόκουστε γίνεται πού γεννάει καινούργιες ψυχὲς και ξαναφτιάχνει γαλάζιους ἔλληνας.

Κάποιε ἀμαρτίες βουρναν τὸν τόπο μας θανατερά, κι' αὐτὲς ζητοῦσαν τὸν ἐξέλασμό τους, τὴν ἀπολύτρωσι ἀπ' τὶς ψυχὲς πούχαν φωλιάσει σ' ἕνα χωρο μακρὰ ἀπ' τ' ἄγριο και πειραχτικό μάτι τοῦ κακοῦ, αὐτοῦ τοῦ δαίμονα πού τὸν παρέσυρε στὸν κατήφορο.

Σ' αὐτὸ τὸν τόπο ἤλαθε ν' ἀποθέσουμε τὸ λησμονημένο μας ἑαυτό, σὰν τὸν νικημένο πού πετάει τ' ἄρματα μακρὰ ἀπὸ τὸν τόπο τῆς δράσης του, στὰ πόδια τοῦ νικητοῦ.

Μακρὰ ἀπὸ ἐκεῖ, γιὰ νὰ μὴ μολόνη τὴ γῆ τὸ νόσημα, γιὰ νὰ μὴ τὴν φρμακώση δταν πεταχθῆ γιὰ πάντα τὸ μικροβιο πού τὴν ἀρρώστηε.

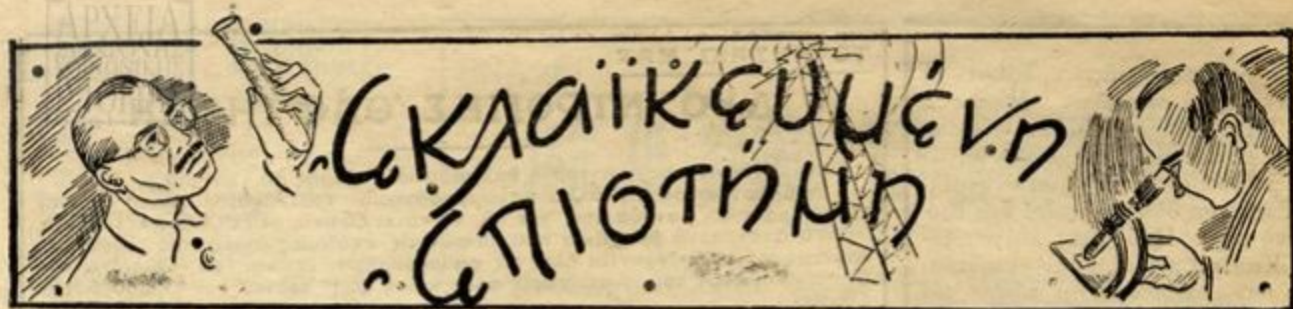
Και ἐδῶ γινήκαμε καλά, ἀνοίξαμε τὰ θαμπωμένα μάτια μας στερώσαμε τὴν καρδιά μας, χαλάσαμε τὰ ὑπολείματα τῆς ἐρειπωμένης μας ψυχῆς, γιὰ νὰ χτίσωμε κάτι καινούργιο και ζωντανό, κάτι ἑλληνικό.

Ἐδῶ δυὸ ντροπὲς θαφτήκαν, ἡ παλιὰ και ἡ νέα, κι' οἱ δυὸ τους ἦταν ζῆνες, γιὰτὶ αὐτὸς ὁ τόπος δὲ γεννάει προσβολὴ και ἀτίμωσι, ἀλλ' ἔρχονται πρὸδικὰ ἀπ' ἄλλοῦ, και ἔχουν τὸ τέλος στὸ νεκρωμὸ τους.

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΧΡ.
ΒΛΑΧΟΔΗΜΟΣ Μ.

...Δημοκρατικά μαθήματα... δημοκρατικῶν δασκάλων στή... Δημοκρατικὴ Βουλγαρία μὲ τὸ... Δημοκρατικὸ παιδομαζάωμα.

ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΟΡΟΠΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΚΑΒΟΥΡΑΣ

Όπως είναι γνωστό, ο άνθρωπος επικοινωνεί με τον εξωτερικό κόσμο με τις αισθήσεις. Οι διάφορες επιδράσεις που προέρχονται απ' τον εξωτερικό κόσμο, επενεργούν πάνω στις αισθήσεις και η ενέργεια αυτή έχει σαν αποτέλεσμα την δημιουργία των αισθημάτων.

Το αίσθημα λοιπόν είναι η βιοική πηγή της γνώσης. Τα κατώτερα όντα δέχονται απλώς τις διάφορες επιδράσεις, και αντιδρούν ασυναίσθητα σ' αυτές. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με τον άνθρωπο. Σ' αυτόν επεμβαίνει η νόηση, επεξεργάζεται το υλικό που έρχεται απ' έξω με τις αισθήσεις, και δημιουργεί τις παραστάσεις.

Με λίγα λόγια ότι αισθάνεται ο άνθρωπος, ήχος, φως, πόνο, δεν είναι τίποτα άλλο παρά ερεθισμοί των αντίστοιχων αισθητηρίων, που η φυσιολογική τους κατασκευή είναι τέτοια, ώστε, καθένα από αυτά να ερεθίζεται από διαφορετικά αίτια.

Στο σημείο μ' αυτό, θα δούμε πως δημιουργείται το αίσθημα του προσανατολισμού μας ως προς το πεδίο βαρύτητας.

Όλοι μας ξέρουμε πως κάθε υλικό σώμα έχει ένα ορισμένο βάρος, που δεν είναι τίποτα άλλο απ' την έλξη που εξασκεί η γη στο σώμα αυτό. Οι έννοιες άνω, κάτω, πλάγια κτλ. ορίζονται κατά συνθήκη απ' την κατήρηση του σώματος που πέφτει. Κάτω είναι το μέρος εκείνο της κατακόρυφου προς το όποιο κινείται το σώμα. Άνω είναι το αντίθετο.

Υστερα απ' αυτά, είναι εύκολο να καταλάβουμε πως δημιουργείται το αίσθημα της ισοροπίας.

Στο εσωτερικό μέρος του αυτιού μας, υπάρχει ένα όργανο, οι ημικύκλιοι σωλήνες που τους λέμε, που δεν έχουν καμιά σχέση με το όργανο

της ακοής, εκτός του ότι βρίσκονται μέσα σ' αυτό. Οι σωλήνες αυτοί είναι κυκλικοί, 3 στον αριθμό, γεμάτοι από μέσα με ένα υγρό, και που τα επίπεδά τους είναι κάθετα. Μέσα στο υγρό αυτό κολυμπούν μικρά λιθαράκια, που όταν στεκόμαστε όρθιοι εξ αιτίας του βάρους τους κατακάθονται στο κάτω μέρος των σωλήνων. Όταν είμαστε ξαπλωμένοι, τα λιθαράκια αυτά άκουμπούν στα πλαγινά τοιχώματα, και γενικά σε κάθε θέση του κεφαλιού, κινούνται προς μία ορισμένη κατ' ύψωση, πάντοτε όμως κατακόρυφα και προς τα κάτω, κουνιώντας όμως στα εσωτερικά τοιχώματα, ερεθίζουν τα νεύρα που είναι σαν δίχτυ ξαπλωμένα σ' αυτά, και προκαλούν ερεθισμούς και εντυπώσεις ανάλογες με τη θέση του κεφαλιού.

Αν τώρα κουνίσουμε άποτομα το κεφάλι μας ή που κάνει το ίδιο όταν το σώμα μας κάνει βίαιες κινήσεις κυκλικές ή ολκισθήποτε άλλες, τότε η φυγόκεντρη δύναμη υπερνικάει το βέρος και έτσι τα λιθαράκια, παρ' όλο που είμαστε όρθιοι, αντί να πάνε προς τα κάτω, διευθύνονται προς τα πλάγια, ερεθίζουν τα νεύρα που βρίσκονται στο μέρος εκείνο, και δημιουργείται η σφαλερή έντύπωση ότι είμαστε ξαπλωμένοι. Χάνουμε δηλ. το αίσθημα του προσανατολισμού ή όπως λέμε ζαλιζόμαστε.

Το ότι τα όσα είπαμε είναι σωστά, απέδειξε ένας Έλβετός επιστήμονας με τον εξής τρόπο.

Είναι γνωστό απ' την ζωολογία ότι τα καβούρια έχουν τους ημικυκλίους σωλήνες, που όπως είπαμε ο άνθρωπος τους έχει μέσα σ' αυτά, κάτω από το στρακό τους. Ακόμα είναι γνωστό, ότι ορισμένο είδος καβουριών

αλλάζει το στρακό του μία φορά το χρόνο. Μαζύ με το παλιό στρακό πέφτουν κι' ημικύκλιοι σωλήνες, και με το νέο στρακό διαμορφώνονται καινούργιοι. Τα λιθαράκια που χρειάζονται για το εσωτερικό τους, ο καβούρας τα παίρνει απ' τη θάλασσα, καταπίνοντας άμμο ή πολύ μικρά πετράδια.

Πήρε λοιπόν ο Έλβετός φυσικός έναν καβούρα την εποχή που άλλαζε το στρακό του, και τον έκλεισε σε μία γυάλα με νερό, ρίχνοντας μέσα σ' αυτήν και μικρά μικρά ρινίσματα (ροκανίδια) σιδήρου. Παρατήρησε τότε ότι ο καβούρας τα κατάπινε με λαίμαργία. Όταν διαμορφώθηκε το καινούργιο στρακό και μαζύ μ' αυτό κι' οι ημικύκλιοι σωλήνες, γλήσισε στο άνω μέρος της γυάλας έναν μαγνήτη, που είχε σαν συνέπεια να κολλήσουν τα ρινίσματα στο άνω μέρος των σωλήνων. Ο καβούρας νομίζοντας ότι στέκεται ανάποδα, έκανε μία τομπα. Τραβώντας τον μαγνήτη τα ρινίσματα κινήθηκαν προς τα κάτω, ερεθίζοντας και πάλι το άνω μέρος των σωλήνων, και ο καβούρας με μία τομπα σηκώθηκε όρθιος. Το μυστικό αυτό το ξέρουν οι... γυμναστές των καβουριών, που το κάνουν να χορεύουν, προς μεγαλύτερη τέρψην των αφελών και ξαλαφρώμα του πορτοφολιού τους. Κρούβουν δηλαδή έναν μαγνήτη μέσα στο μανίκι τους και πλησιάζοντας κι' απομακρύνοντας τα χέρια τους — πράμα που συνοδεύεται με γυμναστικά δήθεν παραγγέλματα — κάνουν τον καβούρα να χορεύει κάνοντας τομπες... Κι' ο κόσμος... γελεί και ξαλαφρώνει το πορτοφόλι του.

K. TOMANAS

«ΣΚΑΠΑΝΕΥΣ»

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Τό Θέατρο μας ξεκίνησε, σαν όλα τα έρασιτεχνικά θεατράκια, μ' ένα τραπέζι και δύο καρέκλες. Κι' είχε να ξεπεράσει ένα σωρό εμπόδια κι' αδυναμίες, τεχνικές και σέ Ξμψυχο ύλικό. Γιατί οι έρασιτέχνες ήθοποιοί μας κάθε τι άλλο έκαναν εκτός από... θέατρο, στόν πολιτικό τους βίο. Όμως χάρης στό ενδιαφέρον τής Διοσεως, τοϋ άξιοϋ 'Ηθικής Αγωγής κ. Μελά και τών ίδιων τών ήθοποιών, όλα αυτά τά προβλήματα λύθηκαν κατά τόν καλύτερο τρόπο. Σήμερα ή σκηνή τοϋ Θεάτρου ποϋ εκπληρώνει άρκετάς άπ' τες ανάγκες ενός υπαίθριου θεάτρου, έχει έγκατασταθεί σ' ένα φυσικό «Κοίλο». Ο φωτισμός επίσης, μέ τήν ηλεκτροφώτιση τοϋ τάγματος, λύθηκε όσο μπορούσε καλύτερα, ώστε οι παραστάσεις νά ανεβαίνουν άρτιώτερες.

Η μεγαλύτερη δυσκολία ήταν ή εξέρεση τών πιο καταλλήλων άνδρων ποϋ θά πλαισιώναν τό θέατρο μας. Ύστερα από πολλές αναζητήσεις, πειρατισμούς και προσπάθειες πέτυχαν νά βροϋν μερικούς συναδέλφους ποϋ ύπόσχονται καλλιτεχνικές απολαύσεις. Ατό τό διαπιστώσαμε στήν τελευταία παράσταση όπου είχαμε τήν ευκαιρία νά παρακολουθήσουμε τή σχολαστικότητα ενός δάσκαλου και τή στωικότητα ενός γέροντα πατριώτη στό σκέτε «Η Κορυσά». Οι δύο αυτοί συνάδελφοι είναι εϋρήματα μέ πλούσιο ταλέντο και πιστεύω ότι θά μας δώσουν πολλά. Τό ίδιο και ο ύποδυόμενος τό ρόλο τής μητέρας έπαιξε μέ πολύ φυσικότητα και κατόρθωσε νά συνινηση τοϋς θεατές Γενικά όμως, είναι γεγονός ότι ύστερα στούς γυναικείους ούλους, έντελώς φυσικά βέβαια, γιατί είναι πολύ δύσκολο ένας άντρας και μάλιστα στρατιώτης, νά μπει στή ψυχροσύνθεση μιας ντελικάτης δεσποινίδας και νά μας τήν άποδώσει. Επίσης οι σκηνογραφίες καλοβουλεμένες. Εκείνο ποϋ ζημίωνε κάπως τήν παράσταση είναι ότι τό σκέτε ήταν για τό ραδιόφωνο και όχι για τή σκηνή. Καταλαβαίνει κανείς λοιπόν ότι δέν δίνενταν στούς ήθοποιούς πολλές ευκαιρίες νά μας εκφράσουν συναισθήματα και ψυχικές καταστάσεις.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό ποϋ πρέπει νά προσέξει ο Σκηνοθέτης είναι τό πολύ τράβηγμα στούς δραματικούς ρόλους γιατί γίνεται ύπερβολή ποϋ θιμίζει μελόδραμα. Χρειάζεται περισσότερη φυσικότητα και απλότητα στήν έκφραση.

Επίσης άς προσέξει τό Ρεπερτόριό του. Τό άνέβασμα τών βουκέτς από διάφορες έπιθεωρήσεις ζημιώνει πολύ τήν

παράσταση γιατί πρώτα - πρώτα λείπει ή έσωτερική ένότητα, κ' ύστερα τό άνέβασμα μιας έπιθεωρήσης προϋποθέτει μουσική, τραγούδι και... καλλιγραμμες γυναικείες γόμπες ποϋ φυσικά μας λείπουν. Έν τω μεταξύ και τά θεατρικά συγκροτήματα τών λόχων βρίσκονται σ' όργανισμό. Έτσι ο ίος λόχος θέλοντας νά χρηρίση μία άνώτερη αισθητική και ψυχοπνευματική απόλαυση άνέβασε τες τελευταίες μέρες τήν «Αντιγόνη» τοϋ Σοφοκλή. Κι' είναι βέβαιο πως ή φιλοδοξία του πραγματοποιήθηκε. Λίγα ψεγάδια θά μπορούσε κανείς νά βρη σ' αυτή τήν παράσταση στήν όποία ή γενική γλιοχρότης τών μέσων ήταν περισσότερο έκδηλη. Ιδίως στήν άρχή. Παράλληλα ο μέν 4ος λόχος έτοιμάζει νά δώσει ένα έργο βγαλμένο μέσ' άπ' τήν κατοχή ο δέ 5ος «κάτι άλλο» ποϋ τό κρατάει ακόμη μυστικό άφ' ενός για νά μας κάνει έκπληξη και άφ' έτέρου γιατί φοβάται... τήν κατασκοπεία τών άλλων λόχων.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Παλαιστικοί άγώνες.

Πέντε χιλιάδες θεαταί εις τό γήπεδο τοϋ Π. Α. Ο. απέθεώσαν τόν πρωτοπαλαιστή Έλλάδος Στρατιώτην τοϋ τάγματός μας Άνδρέα Λαμπράκη όταν εις τό 4ο λεπτό τοϋ τετάρτου γόρου υπεχρέωσε τών Τοϋρκο πρωτοπαλαιστή τών 115 κιλών Κασίμ Άσλάν νά έγκαταλείψη τόν άγώνα κατόπιν σιδηράς Ιαπωνικής χειρολαβής. Ο Τοϋρκος δέν παρεδέχθη τήν ήτταν του, θεωρήσας άντικανονική τήν λαβή. Ο διαιτητής κ. Τζαμιτζής και ή έπιτροπή άνεκήρυξαν νικητή τόν Άνδρέα Λαμπράκη. Η νίκη αυτή τοϋ πρωτοπαλαιστοϋ μας τόν τοποθετεί εις τήν πρώτην οειράν τών καλυτέρων παλαιστών τοϋ κόσμου, καθότι ο αντίπαλός του έχει μεγάλη παλαιστική φήμη, νικήσας κατ' επανάληψιν πολλούς πρωταθλητάς.

Ο «Σκαπανεύς» συχαίρει θερμά τόν στρατιώτη πρωτοπαλαιστή Έλλάδος Άνδρέα Λαμπράκη και τοϋ εύχεται πάντα νίκες.

Τά φιλότιμα παιδιά τοϋ θιάσου μας δέν παύουν νά ψυχαγωγούν τοϋς στρατιώτες μας. Μία σκηνή από τό τελευταίο έργο ποϋ παιχθηκε μέ μεγάλη επιτυχία.

ΣΕΛΙΔΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ

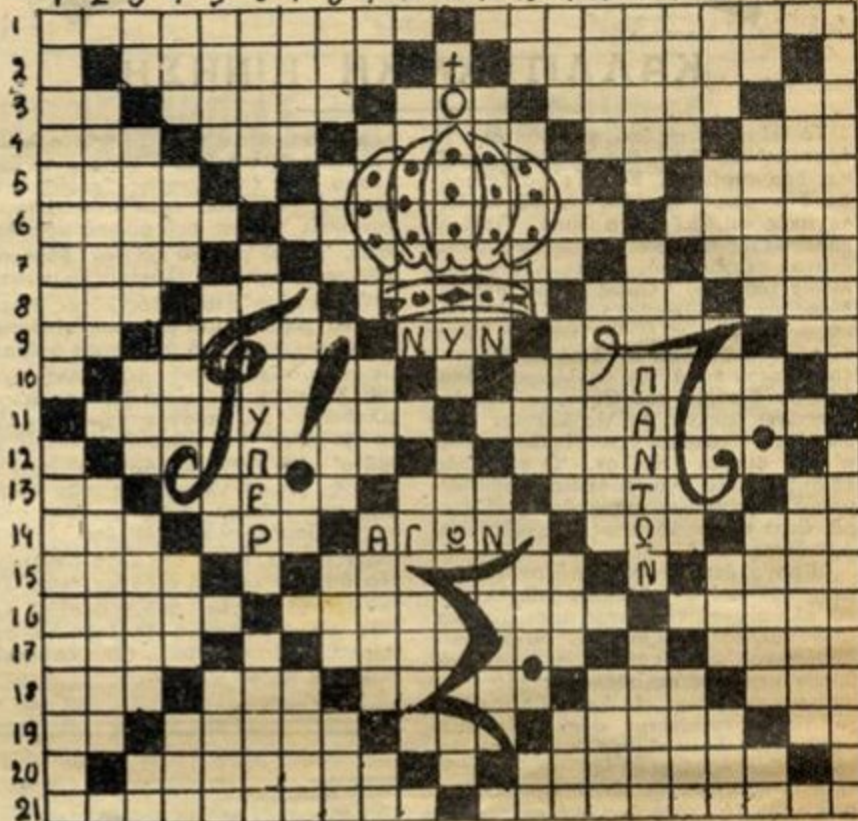
Όριζοντίως

1. Το θεμέλιον του Έθνους μας.—Μαθητής του Σωκράτους.
2. Φρουρεί τα σύνορά μας.—Βούλησις.
3. Μονάς ηλεκτρικής αντίστασεως.—Σηκώνον.—Τράχηλος.—21.
4. Δικός σου.—Βρίσκεται στους άγνούς.—Σήμα κινδύνου.—Εποχή του έτους.
5. Μάρκα σιγαρέτων.—ΕΚΜΑ.
6. Κάτι που βλέπουμε.—Θρησκευτικό.
7. Το κρασί της θείας Μεταλήψεως.—Απαραίτητο στα παπούτσια.
8. Πρόθεσις.—ΣΙΓ.
9. 10.—1070.
13. Έπιγράμμα πόνου.—Προσωπική άντωνυμία.
14. Κραυγή κοράκων.—Σημείον της άριθμητικής.
15. Προτειούσα Έθρ παίκου κράτους.—Τεμπελιάζω.
16. Βλέμματο.—Μουσικός οίκος.
17. Ήρωίς του Ζολά.—Πλατύ.
18. Παίδες Έλλήνων... Έλευθερώστε Πατρίδα.—Πρόθεσις—Πρός (γαλ.)—ΗΩΜ.
19. Κτητική άντωνυμία.—Τά συναντούμε στη Νορβηγία.—Το 17α (γενική).
20. Άγκάθ.—Πρωινός.
- 21). Ήταν όνομαστοί διά την στρατιωτική τους κατάρτιση.—Ύπερ αυτής άγωνίζονται οι Έλληνες.

Καθέτως

1. Ένωσις Πολιτικών.—Τόπος όπου τά παραστρατημένα παιδιά της Ελλάδος εύρισκουν τον δρόμον της τιμής και του καθήκοντος.
2. Γραμμένο από τη μοίρα.—Χρειάζονται στη βαφή.
3. 21.—Άπαιτείται γιά τη διεξαγωγή των άλμάτων.—Τούρκικο είδος τραγουδιού—Φωνήεν διπλόυ.
4. Μέτρον βάρος.—Χρονικός σύνδεσμος.—Γράμμα του άλφαβήτου.—ΦΚΡ.
5. Γραία (δημ).—Όπλον.
6. Έμποδίζω την είσοδον (άρχ).—Κάθισμα (δημ).
7. Τίτλος εύγενίας (Ισπαν).—Όχι καθησιά.
8. Ύποθετικόν. ΔΟΤ.
9. Λεπτή κλωστή. Δικά σον.
13. Δύο σύμφωνα.—Βρίσκεται πρό του Αλαμίτν.
- 14) Έλληνική νήσος.—Δισωθή από ό κατακλιμόν.
15. Λασση.—Έχει βάθος.
- 16. Συνοδεύει τό συνάχι (γεν. καθαρ.). Τό ύψηλότερον σημείον.
17. Έχει τό ίδιο μήκος (γεν. θηλ).—Ραίνω (προστ. ένεσ).
18. ΑΙΝ-ΣΟΡ.
19. Δύο σύμφωνα.—Άριθμητικόν τακτικόν—Βρίσκονται σιη κουζίνα.—Νότα μουσικής.
20. Άνθος—Περιβάλλον κάθε κράτος (γεν. πληθ.).
21. Ναυτική Βάσις.—Ύπάρχει τό ίδιο όνομα (γεν.)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Γρίφοι

- 1) ΗνΧν άς
- 2) Με ΔΑ ΔΑ, non
- 3) non non non
- 4) + : Λαγοί
- 5) Τό όξυτόνο μου βρίσκεται μέσα σ' ένα μπουκάλι και τό παροξυτόνο μου είναι ολαυικό τσακάλι
- 6) Στη ράχη του τσοπάνου τό πρώτο μου τό γράμμα τό δεύτερο τό ίδιο Ε είναι τό τρίτο στην ά άδα κι'όλο μαζί: προδίνει την Έλλάδα.

Προβλήματα

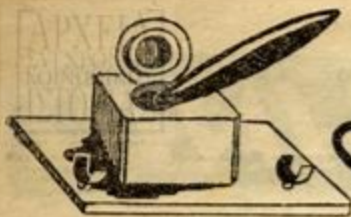
- 1) Ένας βεδουίνος πεθαίνοντας άφισε στα τρία παιδιά του 19 καμήλες με την εξής ρητήν έντολήν: ό πρώτος νά πάρη τό 1/4, ό δεύτερος τό 1/5 και ό τρίτος τό 1/2 άκριβώς. Έάν ή διαν μη δέν έγίνετο σύμφωνα με την έντολήν του αυτή, έχαναν τά παιδιά κάθε δικαίωμα έπί της κληρονομίας. Πάνω στην άμχα-

νία τους πέρασε ένας γέρος βεδουίνος με την καμήλα του. Σ' αυτόν προσέτε-ξαν τά τρία άδελφια ζητώντας τη συνδρομή του. Και πράγματι ό γέρος έκανε τη διανομή σύμφωνα με τη διαθή η χω-ρίς νά βρεθή στην άνάγκη νά κοματίσει καμμά καμήλα. Πώς;

2) Ένας πατέρας βάζει μέσα στον κουμπαρά του παιδιού του 1000 δρ. σε κάθε έπέτειο της γεννήσεώς του. Μετά 20 χρόνια, άνοίγοντας τό κουμπαρά βρή-κε μέσα μόνον 5.000. Ποία ήμερομηνία γενήθηκε τό παιδί;

3) Ρώτησαν μιá χωριάτισα πόσα αυγά έχει κι' αυτή άπάντησε: "Όταν τά μετράω τρία-τρία ή πέντε-πέντε ή έφτά-έφτά περισσεύει ένα. Ό-ταν τά κάνω ζευγάρια τά βρίσκω οσοτά. Πόσα είναι τά αυγά της χωριάτισσας;

4) Άγόρασε κάποιος άπ' τον μπακά-λη 10) δράμα ζάχαρη. Όταν πήγε στο σπίτι του παρατήρησε ότι ή ζάχαρη ήταν 90 δράμα περισσότερη άπ' τό βάρος της σακούλας. Πόσα δράμα ήταν ή ζάχαρη και πόσα ή σακούλα;

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΣΤΟΝ ΦΑΝΤΑΡΟ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΟΥ

ΕΛΛΑΣ

Ψηλά στά ρουμάνια
ψηλά στά βουνά
έμπρός όλοι λεβέντες
έμπρός όλοι παιδιά

Ή Ήπειρος φωνάζει
ζητάει λευτεριά
παλιά της παλληκάρια
ποτέ δέν τά ξεχνά

Γνωρίζει τά παιδιά της
θυμάται τά νησιά
και περιμένει πάντα
πιστή τή Λευτεριά.

Ή ώρα πλησιάζει
Μή χάνουμε καιρό
στό ιερό καθήκον
σιτής Δόξας στό Βωμό.

Ν. ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η ΕΛΛΑΣ

Ή Έλλάς ντυμένη δόλολευκα
της μοίρας τόν δρόμο βαδίζει
και ή σημαία μας μέ χρώματα κυανό-
λευκα

ο' όλους τόν ρίγος σκορπίζει

Ή Έλλάς γεννά Παρθενώνες
πολιτισμό στόν κόσμο σκορπίζει,
τούς οδηγεί άνά τούς αιώνας
ο' αυτούς τά φώτα χαρίζει

Πατρίς θρησκεία οικογένεια
νά, τά ιδανικά της
μά τώρα τά καταπατούν μέ άγένεια
παιδιά πρώην δικά της

Της Έλλάδος αυτό τό μεγαλείο
θέλει ό Μάρκος νά καταπατίσει
τό ύποκείμενο αυτό γελοίο
τήν Πατρίδα μας θέβει νά κατακτήσει

Ό Άκρίτας μας τόν κοιτάει μ'ένα μάτι
και τού ρίχνεται μέ θάρρος φλογόβολο
πρίν αυτός προλάβει νάν νά κινή κάτι
τόν οδηγεί αιχμάλωτο, κρατώντας πολυ-
βόλο

Πίστις μας είναι ό Θεός
και βάσις ή δύναμις μας
πλησίασε ήδη ό καιρός
ή νίκη είναι δική μας.

ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

4ος Λόχος

Ής τή θύελλα βαρυνά νά ξεσπάσει
μπομπουνίσματα, μπόρες κακό,
άστραπές χαλασμός γύρω ν' άνάψη
Γιατί σκιάζεσαι μικρό φτωχικό ;

Μή τάχα τώρα πιά και σϋ δέ γροικίεσαι
τί θά φέρε βαρϋς ούρανος ;
Κανάλια νερό δέν όσμείσαι.
πώς θά γίνη άλλοιώς γαλανός ;

Ής τήν θύελλα βαρυνά νά ξεσπάσει
Ήστραπές θά σοϋ δείξουν νέοστρατι
Μιά καινούργια ζωή γύρω θά λάμψη
Μιά γαλήνη γλυκειά παντού θ' άπλωθή.

ΓΙΑΜΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΦΑΡΜΑΚΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
Λόχος Διοικήσεως

ΝΙΚΗΤΕΣ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΟΥ

Γιά σάς πού συναχθήκατε
στοϋ Γράμμου τά βουνά
και τή ζωή σας δώσατε
γιά τήν έλευθεριά.

Νά γράψω θέλω κάτι τι,
θέλω νά σάς ύμνήσω,
τή δόξα σας στό πέγρατα
νά τή διαλαλήσω

Δεν σάς φοβήσαν τά σπαθιά
οί λόγγες και τά όπλα
ούτε τοϋ Μάρκου οί ληστές,
τοϋ Δημητρώφ συντρόφια.

Τά στήθια σας προτάξατε
στήν άγνια μανία,
τούς δολοφόνους διώξατε
πίσω στην Άλβανία...

Ρίχτε τό βλέμμα σας ψηλά
ψηλά κεί τά βουνά μας
κι' άκούστε την πώς τραγουδά,
γιά τήν έλευθερία μας...

Νά και τό πέργηνο δαυλι
πού τό βαστά στό χέρι
και φωτεινό στό διάβα μας
οέ μάς θά γίνη άστέρη..

Παιδιά τοϋ Γράμμου ήρωικά
τώρα ξεκουραστήτε
κάτω άπ' τή γαλανόλευκη
ήσυχια κοιμοθήτε...

Σ. Α. ΖΑΧΑΡΑΚΟΣ

Μαθητής

Πάντα στό διάβα τοϋ καιροϋ
άγέρωχα βαδίζεις
μέ φώτα τοϋ πολιτισμοϋ
τόν κόσμο ΣΥ φωτίζεις

Δέν οέ φοβίζον πόλεμο
καταστροφές και μπόρες
πάντα όρθή σου στάθηκες
οάν τόφερναν οί ώρες

Και πάντα πλάι έρχονταν
γιά νά ο' άνθοσοκλίσει
ή δόξα ή άθάνατη
και νά οέ προσκυνήσει

Τί κι άν διαβαίνει ό καιρός ;
Τί κι' άν περνά αιώνας ;
Πάντα σοϋ μένει άστραφτερός
Στό Βράχο ό Παρθενώνας.

ΠΑΡΑΠΟΝΙΕΡΗΣ ΚΩΝ)ΤΙΝΟΣ

Λόχος Διοικήσεως

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σάν άστραφτερό σμαράγδι
Έξεπρόβαλλες στή γή
και σ' άπέριου τό σκοτάδι
γλυκοχάραξες αύγή.

Περ' ώς πέρα άπ' τά πλάτια
τοϋ γαλάζιου σου βωμοϋ
χύν' ό ήλιος ύπεράγια
λάμψη, φως τοϋ λυτρωμοϋ

Ξεφυτρώσανε βλαστάρια
άπ' τό χώμα σου τάνό
στήλοι λευτεριάς, λιοντάρια
μέ ήρωισμό τρανό.

Κι' είν' αυτά οί Λεωνίδες
οέ καιρούς ξαναιωμένοι
χρυσογράφουν οέ σελίδες
ή Έλλάδα δέν πεθαίνει

Κάθε δώρο σου τοϋ Πλάστη
οέ Πατρίδα μου άγιή
τάγριο μάτι τοϋ δυνάστη
σοϋ ζηλεύει σοϋ φθονεί

Μά ή φωνή σου κατεβαίνει
άπ' τούς άγιους ούρανοϋς
και σφυρηλατεί ειρήνη
οέ στεριές ο' ώκεανούς.

ΑΘΑΝ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ

Ο Αύγουστος που πέρασε μπορούμε να πούμε ότι είναι ο πιο καρποφόρος μήνας σε νίκες του Έθνικού μας Στρατού έναντι των συμμοριτών. Είναι ο μήνας της νίκης του Γράμμου. Το τελευταίο όχυρο της λησitosυμμοριτικής σπείρας έπεσε και η γαλανόλευκη ύψώθηκε σ' όλες της ακτοράχες κυματίζοντας περήφανα διαλαλώντας τη θέληση των παιδιών της Ελλάδος να ζήσουν ελεύθερα. Το ένα μετά το άλλο έπεσαν τόχυρα τα οποία είχαν οργανώσει οι συμμοριτάι βάσει σχεδίου με μελέτες και ύλικά προερχόμενα από την Αλβανία. Οι συμμοριτάι ήγωνίσθησαν λυσσαλέα όνομάσαντες τον Γράμμο «όρεινό Στάλιγκραντ» διεξήχθη έπικός άγων. Το πυροβολικόν και η Β. Αεροπορία ανέσκαψαν εκ θεμελιών τας θέσεις των, και η ξιφολόγχη είπε την τελευταία λέξη. Ιδιαίτερα για μας μέσα σ' αυτή την Έθνική νίκη προξένησε χαρά και συγκίνηση η ήρωική δράσις του 596 Τάγματος. Το Τάγμα το Μακρόνητιώτικο το θρυλικό πειά κατέλαβε το ύψωμα του Κίρση. Τιμή στους συναδέλφους και δόξα. Η Μακρόνησος φώτισε με την παρουσία της το Γράμμο. Η φωνή των παιδιών αντιλάλησε νικηφόρα στις χαράδες και τα κακότηπια του βουνού που νόμισαν οι συμμοριτές ότι θα εγκαθίδρυσαν την «λαοκρατίαν» τους. Πανικόβλητοι καταφεύγουν στο Αλβανικό έδαφος. Η Αλβανική Κυβέρνησις παρ' όλο ότι βρίσκονται κλιμάκια και παρατηρητάι του Ο.Η.Ε. εις τα όσωνα, προσφέρει τας υπηρεσίας της εις τους συμμοριτάς του Μάρκο άουστόλως και αναιδώς. Συμμοριακόν πυροβολικόν βάλλει έξ Αλβανικου έδαφους και Αλβανικά φυλάκια προστατεύουν με πυρά την φυγήν και την όπισθοχώρησίν των.

Η Αστυνομία πόλεων και η χωροφυλακή καθημερινώς ανακαλύ-

πτουν και ένα παράνομο μέρος του ΚΚΕ. Τυπογραφεία, κρύπτες, δπλα, προκηρίξεις κ.λ.π. Κατάσχονται και συλλαμβάνονται οι υπεύθυνοι σωρηδόν.

Οι έπιτυχίες αυτές έμπνέουν εις τους πολίτας το αίσθημα της άσφαλείας και της ήσυχίας των. Άξιζουν πολλά εις τους όλίγους φρουρούς της τάξεως.

—Μετά το Γράμμο έχει σειρά να εκκαθαρισθ η Πελοπόννησος. Η Β. Αεροπορία έρριξε προκηρύξεις που καλεί τους όπωοδήποτε παρσυρθέντας συμμοριτάς να παραδωθοϋν εις τας πλησιεστέρας άρχός διότι άργότερα θα είναι άργά. Ο κ. Πρωθυπουργός είπε ότι σύντομα θ' άποκατασταθ η τάξι και η δημοσία άσφάλεια, σ' όλόκληρο το Κράτος. Οι Στρατηγοί Βάν Φλήτ, Γιαντζής και ό Πρεσβευτής Γκρέιντνυ έπεσκέφθησαν την Πελοπόννησον.

—Η Έλληνική Κυβέρνησις έζήτησε όπως περιοσεϋών πληθυσμός της εκκαθιστάται εις τας πρώην Ιταλικές άποικίας. Το ζήτημα μελετάται υπό των άρμοδίων.

—Βουλγαρικόν άεροπλάνον έπολυβόλησε τας έθνικάς μας δυνάμεις, όρμώμενον μέσα από πυκνά σύννεφα τα όποια το προστάτευαν. Κατά τον πολιβολισμόν οι άνδρες των τμημάτων μας και οι ξένοι παρατηρητάι διέκριναν εύκρινέστατα τα σήματα και τον ήσπον του άεροπλάνου τα όποια ήσαν βουλγαρικά.

—Ο Πρωθυπουργός κ. Σοφούλης εξέδωκε Ημερησία Διαταγή προς τον Στρατόν επί τη λήξει της μάχης του Γράμμου: «Η Νίκη ώραία και φωτεινή έσπεσε τα δπλα του ιεροϋ μας άγώνος. Εισθε άξιοι της Πατρίδος σείς οι υπέροχοι Μαχητάι του Γράμμου» κατέληγεν η Διαταγή.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Όλόκληρη την ανθρωπότητα την κατέχει η άγωνία των συνδιασκέ-

ψεων της Μόσχας. Οι Δυτικές δυνάμεις καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να έλθουν σε συνεννόησης μετά της Σοβιετικής Ρωσίας εις τα έπίμαχα και λεπιά ζητήματα που έχουν παρουσιασθεί τελευταίως. Ιδιαίτερα στο ζήτημα του Βερολίνου. Οι αντιπρόσωποι των Δυτικών Δυνάμεων είχαν συχνάς συσκέψεις μετο του ύπουργου των Έξωτερικων κ. Μολότωφ. Έπίσης δύο φορές συνητήθησαν μετά του Στάλιν. Η δευτέρα συνάντησι έλαβε χώρα στις 23 του μηνός. Παρ' όλο ότι τηρείται άσστηρά μυστικότητα ύπάρχουν πολλές ένδειξεις περί συμφωνίας. Κύκλοι τινές έφαινοντο αισιόδοχοι, προβλέποντες πιθανή ύφεισι της κρίσεως του Βερολίνου.

—Στο μεγαλοπρεπές στάδιο του Γουέμπλεν διεξήχθησαν οι Όλυμπιακοί άγώνες της XIV Όλυμπιάδος. Έσβυσε στις 14 του Αύγουστου η Όλυμπιακή Φλόγα υπό τους ήχους του Έθνικού μας Ύμνου. Οι Όλυμπιακοί έτελειώσαν. Το πνεϋμα το ειρεινοποιό φτερουγίζει πάνω από τις χώρες που στείλαν τον άνθό τους να αγωνισθ στον ιερό στίβο. Το άθάνατο Έλληνικό πνεϋμα ξαναδίνει τη δύναμι στους ανθρώπους να βαδίσουν για τη κατάκτησι των ιδεώδων και του πολιτισμοϋ.

—Μεταξύ Τίτο και Κοιτιφόρμ ήρχισε άνοιχτός άγώνας, Στρατηγοί Έπιτελικοί του Τίτου δραπετεύουν δια την Ρουμανίαν. Παρά τα όσωνα έφονεύθη ό αντισπράτης Ποβάνοβιτς έπιτελής των παρτιζάνων του Τίτο έπιχειρών να δραπετεύση. Ο Γιουγκοσλαδος ύπουργός των Έξωτερικων Στανόγιε Σίμιτς έπέδωσε διακοίνωσι εις έντονο ύφος κατά της Ρουμανικής Κυβερνήσεως δια προστασίαν Γιουγκοσλαδων φυγάδων.

—Εις το Βερολίνον λαμβάνουν χώραν άντιρωσικαι διαδηλώσεις. Τα συνθήματα είναι: Κάτω ό Κομμουνισμός. Κάτω ό Ρωσικός άποκλεισμός κ.λ.π.

ΡΗΓΑΣ Ο ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗΣ

Προδρομικές μορφές του λυρισμού μας

11 'Ιουνίου 1798. 'Ενάμισος αιώνας σήμερα από τότε που ο μεγαλόστομος βάρδος της Λευτεριάς, που άκουγε σ' όνομα Ρήγας ο Βελεστινλής, έκλεινε γιά πάντα τὰ μάτια του στο φώς του 'Ηλιου. 'Η φλόγα ή άσβυστη κρυφάκιγε στη στάχη και σ' άποκαΐδια του ρημαγμού που σφραευεν ή σκλαβιά. Στις ψυχές τις ρωμέικες κυφορούσαν τὸ μεγάλο 21. Τὴν έτοιμόγεννη 'Ελλάδα τὴν είχαν σφίξει οί ὀδίνες. 'Η Κόρη Λευτεριά, ὁμοία 'Αθηνά πανέτοιμη, ἀντρώθηκε βυζαίνοντας με τὸ γάλα τῆς ἀντροσύνης τὰ σεμνά της παλικάρια. 'Η Φύση προετοιμάστηκε παύσαρη, ἀναστάσιμη, σὲ προσμονή μουσική και βαθεία, που ἦταν ἔντονα διάχυτη σ' ὄλους και σ' ὄλα, στὰ ψυχωμένα και σ' ἄψυχα στο λαύρο, στήν δξυά και στο πυκνὸ ρουμάνι.

'Ο Κοραΐς: Στὴ Σμύρνη τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ ἀναθρεμένος, μυρῶθηκε με τὸ Χρῖσμα τῶν Καιρῶν. 'Η ἀρχική σκέψη του ἦταν νὰ ταιριάζει τὸ λογισμὸ με τὸν πλοῦσινο χυμὸ τῆς ζωντανῆς γλώσσας. Οἱ αὐτοσχέδιοι «οτοχασμοί» του, ζυμωμένοι με φτώχειες και νοσταλγίες, ὄλο και περισσότερο ὀδηγοῦσαν τοὺς νέους στήν προετοιμασία τοῦ μεγάλου ξυπνήματος και στήθηκαν οὐσιαστικὸτατη συμβολή στὴ διαμόρφωση τῆς νεοελληνικῆς δημοσιογίας.

'Αντίκρου στο Κοραΐ, δύο προδρομικὲς μορφές, ὁ Χριστόπουλος και ὁ Βηλαράς, ὀρθώθηκαν, με μοναδικὸ σκοπὸ τῆς ζωῆς τους νὰ ἐπιβάλλουν τὴ γλώσσα τοῦ κλέφτικου, περιφρονόντας τὴ γενική κατακραυγή τῶν τότε μορφωμένων: 'Ο Χριστόπουλος, ἀβασος στὴ φιλοσοφική του σκέψη, γεμάτος ψεκάρια, ὁμως πάντα του δροσερός και αὐθόρητος, ἀπλὸς τραγουδιστής, χωρίς ἀνοσιεὶς και τριμένους ρομαντισμούς. Σιμά του, ἡ σκοτεινὴ μορφή ἑνὸς Βηλαρά, που ἀναμύχθηκε ἐνεργά στὴ μουσική τῆ δράση τῶν ἔθναποστόλων. 'Η ποίηση του με τὴ χάρη και ἀφέλεια τῆς, τὴ λιγερὰ και ἁρμονία φαντάζει σάν ἡ πιὸ εὐτυχημένη στιγμή τοῦ προεπαναστατικῦ μας λυρισμοῦ.

Κάπως ἔξωχωρ, ἕνας μισολησμονημένος, ὁ Κάλβος. Μέσα σ' ἀπεραντες πεζολογίες, εἰκόνας κλασικῆς λιτότητας: 'Η ὁμορφιά τῆς Ζακυνθιανῆς φύσης:

Μοσχοβολάει τὸ κλίμα σου
ὦ φιλιτῆ πατρίς μου
και πλουτίζει τὸ πέλαγος
ἀπ' τὴν εὐωδία
τῶν χρυσῶν κίτρων.

'Απ' τοὺς παραπάνω ἔντονότερα διαγράφεται ἡ ἀρρενωπή και πόσο φλογερὴ προσωπικότητα τοῦ Ρήγα: Στάχι λιοθρεμένο που μέστωσε μες στήν ἀπλόχωρη ἀπεραντοσύνη τοῦ κάμπου τοῦ Θεσσαλι-

κοῦ, βλαστάει τὸ πιὸ ἀκριβὸ ἑνὸς κορμῦ πολὺκλωνου, που ἀντρώθηκε ριζωμένος στέρεια στὰ βαθιά τῆς λαϊκῆς ψυχῆς τῆς ζευγολάπιας. Σὲ χώρα ἐμπορικῆ μεγαλομένης, ἔνωθε μέσαθὲ του νὰ λατράζει ὁ αἰώνιος ταξιδευτής, και στᾶθηκεν ἴσως κιά ἀπ' τὶς κύριες αἰτίες νὰ ποτιστοῦνε τὰ στήθη του στὰ νάματα τὰ ἐλπιδοφόρα που ἠλέκτριζαν τοὺς σκλάβους λαοὺς με τὸ μεγαλοφάνταστο ὄραμα τῆς Λευτεριάς, ζωντανεμένης ἀπὸ τὴ Γαλλία τοῦ 1789.

Στὸ Βελιγράδι, προδομένος ἀπὸ τὴν ἀστυνομία τοῦ Μίττερνχ, παραδομένος στὰ νύχια τοῦ Τούρκου Πασά, πρόσμενε ἀνήμπορος, ὁμως ἀλύγιστος, τὸ σίγουρο χαμὸ του, ὁ Ρήγας.

Μιά νύχτα φεγγαροπερίχτη. Τὸ ποτάμι ἔσερνε τὰ νερά του ἡμερὰ, λουσιέστο ἀναλινὸ τ' ἀσῆμ. Μιναρέδες ὑψωναν τοὺς τροῦλλους τους σὲ μιὰ βουβὴν ἱερασία, σὰ χέρια σὲ προσεχὴ καρφωμένα, με τὴν αἰσθησιμὴ διάχυτη πὼς ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή και τραγικὸ και ἄφανο θά δένονταν σὲ γεγονὸς που κανεὶς νὰ προλάβει δὲν μποροῦσε.

Σὲ κάγκελα κάποιου κελιοῦ, με φωτισμὸ μονάκριβο τὶς φεγγαροαχίνες, ἀχνοχαράζονταν μιὰ βασανισμένη, ἀντρίκια μορφή. 'Ηταν ὁ Ρήγας. Σκέψαις βαθείες και πολυάλευτες σταυρόφονια στὸ μέτωπό του. Περῖμενε. 'Ἔξερε τί τὸν καρτεροῦσε. Μιῶν ἠλαρότητα χυμένη σ' ὄλο του τὸ πρόσωπο μαρτυροῦσε τὴ γαλήνη, τὴν ἐπίγνωση ἑνὸς ἀνθρώπου που σ' ὄλη του τὴ ζωὴ τὴν ταξιδεύτρα μετωσίωε σὲ πράξεις τὰ «ρήματα» του.

Κάποτε ἡ πόρτα τρεῖσε. 'Ο Γυφτοδῆμος κατεπάνω στὸν ἄνδρα. 'Επαψε πιά νὰ πάλλει μιὰ μεγάλη καρδιά δοσμένη στὸν ἀγῶνα τῆς πατρίδας.

Στὰ μάτια τὰ θαμπωμένα τῶν ραγιάδων ἐπιβάλλεται ὁ Ρήγας περισσότερο με τὰ ἡξερὰ τῆς βαθύβροντης λύρας του σαλπίσματα παρὰ με τὴν ποιητικὴ οὐσία τοῦ ἔργου του. Παραστατικὰ ὁ Παλαμᾶς λέει: «Εἶναι ὀλιγώτερον στίχοι και περισσότερο κρυναί». 'Οραματίστηκε τὴ λευτεριά τῆς 'Ελλάδας και ὄλων τῶν χριστιανικῶν λαῶν που βογγοῦσαν ἀνήμποροι κάτω ἀπὸ τὸν 'Οθωμανὸ Δεσπότη. Στὰ διψασμένα γιά λυτρωμὸ κατάστεγνα τῶν 'Ελλήνων χεῖλη βροντοῦσε, παιάνας Σαλαμίνιος, ὁ Θούριος του:

'Ὡς πότε παλικάρια, νὰ ζῶμεν στὰ στενά
μονάχοι σάν λιοντάρια, στές ράγες, στὰ
[βουνά,
Σπηλιὲς νὰ κατοικοῦμεν, νὰ βλέπομεν
[κλαδιά
νὰ φεύγομ' ἀπ' τὸν κόσμον, γιά τὴν πι-
[κρὴ σκλαβία!
Νὰ χάνομεν ἀδέρφια, πατρίδα και γο-
[νεῖς,

Τοὺς φίλους, τὰ παιδιά μας και ὄλους
[τοὺς συγγενεῖς;
Κάλλιο νὰ μίας ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ,
παρὰ σαράντα χρόνους σκλαβιά και φυ-
[λακή.

Κι' ἕνας στίχος καθαρὰ παραστατικὸς που ἀναφέρεται σ' ὄλους ξενοδούλευν στὶς αὐλές τῆς ἱερῆς Συμμαχίας:

'Ελα νὰ γίνεις στύλος δικῆς σου τῆς
[φυλῆς

Μὲ τὸ Ρήγα, ἡ φλέβα τῆς ἀδολῆς λαϊκῆς ψυχῆς που ἔθρεψε τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι, στοιχείωσε και στήν ἐντεχνή ποίηση. Φλέβα που μέχρι σήμερα ἐξακολουθητικὰ ποτίζει τὸν 'Ελικώνα τοῦ νεοελληνικῦ. Τὰ γνωρίσματα του καθρεφτίζουν ὄλη τὴν πνευματικὴ παραγωγή τῆς τότε μεταβατικῆς ἐποχῆς: Στόμφος, ἀπεραντολογία, ρητορεία, μὰ και ἄγγότατος πατριωτισμὸς που λατράριστὸς ξεπηδάει ἀπὸ τὸν κάθε στίχο. Στίχο που ἔγινε καριοφύλλια μύρια μαρτυρασίματα σ' ἄξια χέρια. ἑνὸς Διάκου τῆς 'Αλαμάνας, ἑνὸς Κολοκοτρώνη στήν Τροπολιτσά, ἑνὸς Παπαφλέσσα στὸ Μανιάκι.

'Η ταραγμένη ἐκείνη ἐποχὴ σημαδεύει τὴν παρουσία τῆς σ' ὄλο τὸν τότε πνευματικὸ κόσμο. Κι' αὐτὸ ἐξηγεῖται ἀπὸ τὴν ἀντίληψη οὐ ἡ Τέχνη ἔπρεπε νὰ ὑποταχθεῖ στήν ἀνάγκη νὰ ἐξυπηρετηθεῖ ἕνας μοναδικὸς σκοπὸς, που σάν αἷτημα πρωταρχικὸ τῶν Καιρῶν καραμέριζε ὄλα τ' ἄλλα. Κι' ὁ σκοπὸς αὐτὸς μεταφορίζεται με δυὸ λόγια: Κάθε θυσία γιά τὸ ἔσκαλῶμα ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

'Ὡ γνήσια τῆς 'Ελλάδος
τέκνα ψυχαί, που ἐπέσατε
εἰς τὸν ἀγῶνα ἀνδρείας,
τάγμα ἐκλεκτῶν ἡρώων,
καύχημα νέον

Οἱ λεβέντες τοῦ Δραγατσανοῦ, ὀρθόστητοι ἀντίκρουσαν τὸ Χάρο. Και σὲ κάθε κρίσιμη τῆς 'Ελλάδας στιγμή ἀτόφιοι ἀνασταίνονται, μ' ὀλόδιο τὸ σεμνὸν ἠρωισμό τους, μυριάδες ζωντανόκροιοι πολεμιστῆς τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας γῆς.

Τοῦτοι οἱ παλμοὶ οἱ γοργόχτυποι τῶν ραγιάδων ἀποτυπώθηκαν δυνάτὰ στήν πνευματικὴ παραγωγή τῶν πρωτεργατῶν τῆς λογοτεχνίας μας.

Χριστόπουλος, Βηλαράς, Ρήγας στᾶθηκαν τὸ γεφύρι που ἔνωσε τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι και τὴ σεμνὴ του μουσικότητα με τὸ ἀχνοχάραμα τῆς προσωπικῆς ποίησης. Προετοίμασαν τὸν ἐρχομὸ τοῦ Σολωμοῦ που συμβολίζει τὸ πνευματικὸ 21, ὄχι λιγώτερο ἡρωικὸ ἀπὸ τ' ἄλλο, τ' ἀληθινὸ 21.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΠΑΝΟΣ

596 Τάγμα

Και εσύ τέκνον Βρούτε

ΔΣ

43

